

جمهوری اسلامی ایران
مرکز ملی فضای مجازی
پژوهشگاه فضای مجازی

مطالعات
فضای مجازی

اخبار فضای مجازی

شماره هشتم

آذرودی ۱۴۰۰

دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی
پژوهشگاه فضای مجازی

三
圖
三

مرکز ملی فضای مجازی
پژوهشگاه فضای مجازی
دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی

خبرنامه

اسلام و فضای مجازی

شماره هشتم

آذرودی 1400

مستدعی است انتقادات، پیشنهادات و اخبار خود را به یکی از

روش‌های ذیل ارسال فرمایید:

تماس: ۰۲۵۳۲۹۴۲۳۱۲

نشانی: قم، خیابان شهید صدوقی، خیابان فردوسی، بعد از تقاطع

شهید حسن پور، ساختمان نعیم، کدپستی: ۳۷۱۳۱۶۶۷۰۵

  @oisc_majazi

دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی پژوهشگاه فضای مجازی

فهرست

۶رهنمود
۸اخبار حوزه و فضای مجازی
۱۹اخبار اسلام و فضای مجازی در کشور
۳۱اخبار اسلام و فضای مجازی در جهان
۴۸اخبار دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی

مقدمه

رویدادهای فناوریانه به‌ویژه در حوزه فضای مجازی، برآمده از تفکری است که آن را ایجاد و هدایت کرده است. اگرچه شناخت صحیح و دقیق فضای مجازی در تمامی ابعاد سیاسی، اقتصادی، امنیتی و... به‌منظور سیاست‌گذاری و اتخاذ رویکرد مناسب در مواجهه با این پدیده اهمیت دارد، لیکن بیش از همه پرداختن به بنیان‌های نظری فناوری اطلاعات و ارتباطات یا جهان‌بینی حاکم بر آن، از آن نظر که ریشه تمدنی عصر فضای مجازی را شکل می‌دهد و با سبک زندگی کاربران ارتباط مستقیم دارد، حایز اهمیت است. اندیشه و فرهنگ آمیخته با فضای مجازی در جامعه بسط می‌یابد و بر او غلبه می‌کند و می‌تواند هویت آن جامعه را متحول، متکامل یا متزلزل کند.

از این رو، اگرچه تمامی مراکز سیاست‌گذاری و اجرایی، و نیز نهادهای آموزشی و پژوهشی باید ضمن تعامل با یکدیگر، عهده‌دار تحقق فضای مجازی مبتنی بر مبانی و سبک زندگی اسلامی باشند، در این میان، حوزه علمیه اولویت بیشتری نسبت به دیگر نهادها دارند. همان‌طور که در عصر صنعتی، حوزه علمیه خود را پاسخ‌گوی نظام‌های تغییر یافته و تحولات ایجاد شده در حوزه‌های اقتصادی (مسائل بانکی، بورس، بیمه و...)، سیاسی، فرهنگی، پزشکی و... از منظر اسلام می‌دانست، در عصر فضای مجازی نیز بررسی‌های فقهی و دینی حوزه‌های تحولی بر عهده حوزه علمیه است. تحولات عصری

حوزه سیاست و مدیریت (تغییر مفهوم و شیوه‌های حکمرانی، مدیریت مبتنی بر هوش مصنوعی)، حوزه اقتصاد (دارایی‌های معنوی، ظهور بلاک چین و ارزهای رمزنگاری شده، قراردادهای هوشمند و...)، حوزه امنیت (پیدایش تهاجم نرم - نرم و نرم - سخت و...)، حوزه دین و فرهنگ (تغییر در مفهوم و نوع دین‌داری، مفهوم هویت، اوقات فراغت، حریم خصوصی و...)، حوزه آموزش (بازی‌وارسازی و آموزش پلتفرمی) و دیگر حوزه‌ها، ضرورت بسط و تقویت حوزه نظری دین و فضای مجازی را بیش از پیش متعین می‌سازد. بر همین اساس، «دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی پژوهشگاه فضای مجازی» وابسته به مرکز ملی فضای مجازی، به منظور تقویت سیاست‌گذاری مبتنی بر فقه و مبانی اسلام، توسعه و هدایت ظرفیت‌های پژوهشی حوزه‌های علمیه، در راستای اولویت‌های فضای مجازی کشور در قم تأسیس گردید. این دفتر که با هدف ترسیم سبک زندگی دینی در فضای مجازی، ارائه الگوی مطلوب روندهای سیاست‌گذاری مبتنی بر فقه در فضای مجازی، پاسخ‌گویی به نیازهای پژوهشی مرکز ملی فضای مجازی در حوزه مطالعات اسلامی، ایجاد هم‌افزایی مراکز حوزوی، و همچنین کار بست پژوهش‌های دینی در نظام سیاست‌گذاری کشور تشکیل شده است، در حوزه‌های مختلف آموزشی، پژوهشی، تقنین و سیاست‌گذاری، بین‌الملل و... فعالیت می‌کند.

خبرنامه پیش‌رو، تنها به منظور اطلاع‌رسانی از مجموع اخبار و اطلاعات به‌دست‌آمده از منابع مختلف خبری در حوزه مطالعات اسلامی فضای مجازی تهیه شده است. بدیهی است مطالب مندرج، به هیچ‌وجه مواضع دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی فضای مجازی نخواهد بود. امید است زحمات دوستان این مجموعه، مورد رضایت و عنایت خداوند متعال و حضرت صاحب‌الزمان مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف قرار گیرد. ان شاء الله!

رهنمود

بیانات مقام معظم رهبری مِنكَ ظِلُّهُ

هوش مصنوعی» به عنوان یک مسئله مهم و آینده ساز است

«هوش مصنوعی» به عنوان
یک مسئله مهم و آینده ساز
است، این مسئله در اداره

آینده دنیا نقش دارد و باید به گونه ای عمل کنیم که ایران جزو ۱۰ کشور برتر هوش مصنوعی در دنیا قرار بگیرد... غفلت در جنگ نرم مقدمه غارت ملت است. کشور ما از لحاظ استعداد ذهنی از متوسط جهان بالاتر است و این ادعا نیست. ملت ما بالقوه نخبه است. یک بخش مهم جنگ نرم استعمارگران عبارت است از اینکه ملت را از استعداد خودش غافل کنند یا حتی به وضعی برسانند که خود او منکر این استعداد بشود. وقتی که غفلت از توانایی خود بر ملتی حاکم شد غارت آن آسان می شود. غفلت و غارت باهمدیگر همراهند.

۱۴۰۰/۸/۲۶

هشدار رهبرانقلاب به مسئولان درباره مدیریت فضای مجازی

رهبرانقلاب برخورد حذفی مستکبران با شهید سلیمانی در فضای مجازی را نشانه ترس آنها حتی از اسم شهید و واژه شان از رواج و تکثیر آن الگوی گران سنگ دانستند و گفتند: دردنیای امروز، فضای مجازی زیرکلید مستکبران است و این واقعیت باید مسئولین فضای مجازی کشور را نیز هوشیار کند تا به نحوی عمل کنند که دشمن نتواند به هر شکل و هر جا که اراده کرد، در فضای مجازی برخورد کند.

اخبار حوزه

و فضای مجازی

اخبار مراجع، حوزه و روحانیت

بهره‌وری دشمن از فضای مجازی و حمله به اسلام و تشیع

آیت‌الله نوری همدانی در بخشی
از پیام خود به همایش «روحانیت

بسیجی علمداران بصیرت و مقاومت» بیان داشت: امروز دشمن از طریق فضای مجازی با القاء شبهات فراوان و حمله به اسلام و تشیع و ارزش‌های اسلامی و انقلابی ما مشغول هستند که همه این‌ها باید توسط شما عزیزان (روحانیون بسیجی) پاسخ داده شود.

کنش‌گری فداکارانه و خدمت‌محور طلاب و فضایی حوزه، امتداد رسالت دینی حوزه‌های علمیه است

آیت‌الله علیرضا اعرافی، مدیرحوزه‌های علمیه در دیدار سردار غلامرضا جلالی
رئیس سازمان پدافند غیرعامل: کنش‌گری خیلی مهم است؛ به ویژه در

حوزه‌های علمیه، فلسفه وجودی و تکمیلی یک طلبه می‌بایست مثابه یک کنش‌گر در صحنه، نقش ایفا کند، فداکاری کرده و مسائل مورد نیاز را تبیین کند و سرپزنگاه به دفاع برخیزد در ابعاد مختلف و این می‌تواند یک خروجی قابل قبول برای حوزه علمیه باشد. همین حرکت عظیمی که در ایام کرونا از سوی طلاب جهادی شکل گرفت و ده هزار نفر ایفای نقش کردند و حتی در عرصه‌های دیگر همچون فضای مجازی و رسانه که حوزه علمیه نسبت به آن برنامه و طرح‌هایی دارد و در حال انجام است.

ضرورت استفاده از رسانه‌های اجتماعی در جهت ایجاد وحدت بین مسلمانان

حجت الاسلام سید ابوالحسن نواب
در نشست تخصصی «سطوح و
مراتب وحدت مسلمانان» با توجه به

ضرورت استفاده از رسانه‌های اجتماعی در جهت ایجاد وحدت بین مسلمانان، ابراز داشت که وحدت مانند آب و هوا برای مسلمانان الزامی و ضروری است و باید به هر شکلی به آن دست پیدا کنیم. وی اولویت اول در رابطه با وحدت را، کار سنگین تبلیغاتی در رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی بیان کرد و در ادامه با اشاره به تجارب کشورهای اروپایی در ایجاد وحدت، به لزوم توجه هر چه بیشتر شیعه و سنی به فضای رسانه‌های نوین تأکید کرده و خاطرنشان کرد که مسلمانان نباید اجازه بدهند دشمنان از این فضا برای ایجاد اختلاف بهره ببرند، بلکه باید با اختلاف مبارزه کرد.

ظرفیت حوزه علمیه خواهران در حل معضلات ناشی از فضای مجازی

حجت الاسلام والمسلمین بهجت پور،
مدیر حوزه‌های علمیه خواهران کشور:

در مسائلی از قبیل گسترش طلاق، تقلیل ازدواج، فسادهای اخلاق جنسی خارج از خانواده و آسیب‌های فرزندان ناشی از فضای مجازی اگر ظرفیت حوزه علمیه خواهران استفاده نکنیم، بعید است بسیاری از معضلات به آسانی حل شود.

پاسخ به شبهات مطرح در فضای مجازی از وظایف مهم آموزش و پرورش

آیت الله سیدهاشم حسینی بوشهری رئیس شورای عالی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، در دیدار وزیر آموزش و پرورش، پاسخ به شبهات مطرح در فضای مجازی را از وظایف آموزش و پرورش دانست و آگاهی بخشی نسبت به تاریخ انقلاب را به

عنوان اصل کلیدی در تربیت دانش آموز فرهیخته و آشنا با آرمان‌های انقلاب، مورد اشاره قرارداد و خاطر نشان کرد: اگر شبهات مطرح در فضای مجازی را به درستی برای دانش آموز پاسخ ندهیم، به مرور زمان شاهد تراکم این شبهات در ذهن او خواهیم بود که نتیجه آن جذب دانش آموز به سخنان جذاب و توخالی خواهد شد.

شناخت فلسفه علم هوش مصنوعی اهمیت فراوان دارد

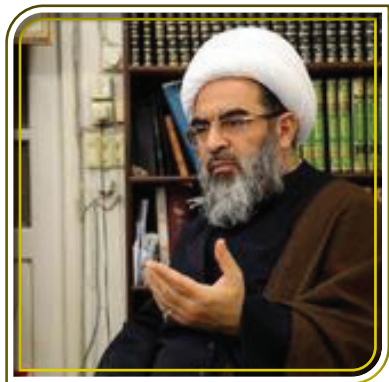
آیت الله محسن اراکی: آن چه که در علم هوش مصنوعی باید مورد توجه قرار گیرد، فلسفه‌ی این علم است. تعریف روشن از هوش مصنوعی،

کاربردها، آفات و آسیب‌های هوش مصنوعی از مسائلی است که در فلسفه‌ی این علم باید مورد بحث و گفتگو قرار بگیرد، و این مهم از قبیل کارهایی است که حوزه و دانشگاه در کنار هم عهده‌دار آن هستند.

با استفاده از هوش مصنوعی می‌توان به اجتهاد و فقیه کمک کرد

آیت الله محمد جواد فاضل، رئیس مرکز فقهی ائمه اطهار (عج): اجتهاد مسئله بسیار سخت و مشکلی است، گاهی برای یک مساله باید یک سال

کار صورت بگیرد، هوش مصنوعی در این زمینه می تواند به اجتهاد یاری برساند. رییس مرکز فقهی ائمه اطهار علیهم السلام با اشاره به کاربرد هوش مصنوعی بیان داشت: هوش مصنوعی درک معنا می کند و بواسطه این درک می تواند ارتباط بین آیات و روایات را آشکار و روشن تر کند، با توجه به آیه ۱۷ سوره اسراء تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ به نظر بنده می رسد که هوش مصنوعی یک مصداق از مصادیق این آیه است که به کمک آن می توان به اجتهاد و فقیه کمک شایانی رساند. آیت الله فاضل لنکرانی با بیان اینکه در انطباق مبانی دین در فتوای هوش مصنوعی کمک گرفت، خاطرنشان کرد: وظیفه حوزه حفظ دینداری مردم است و چه بسا تبلیغ، ترویج و فهم دین در آینده راه و ابزاری به جز هوش مصنوعی نداشته باشد لذا ضرورت دارد این مسئله زمینه ای برای وحدت بین حوزه و دانشگاه به وجود بیاورد.

هوش مصنوعی ظرفیتی برای استقرار نظام مند شاخصه های تمدن نوین اسلامی

سعیدرضا عاملی، دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی، در مراسم افتتاح آزمایشگاه هوش مصنوعی و علوم

اسلامی و انسانی دیجیتال در مرکز تحقیقات کامپیوتری (نور): ۳۳ زتابایت معادل ۳۳ تریلیون گیگابایت، میزان داده هایی است که در سال ۲۰۱۸ در شبکه اینترنت بارگذاری شده است. در سال ۲۰۲۰ این عدد به ۵۹ زتابایت رسیده است و پیش بینی می شود در سال ۲۰۲۵ این عدد به ۱۷۵ زتابایت

برسد. ظرف اصلی این داده‌ها هوش مصنوعی است و تمام این فضا را هوش مصنوعی مدیریت می‌کند.

اهمیت هوش مصنوعی به این است که در ظرف فضای مجازی و در بستر اینترنت و اینترنت، ظهور و بروز دارد و لذا همه قابلیت‌هایی که در اینترنت درباره آن‌ها سخن می‌رود، در هوش مصنوعی هم عنوان می‌شود. لذا ارزش افزوده بزرگی به وجود می‌آورد.

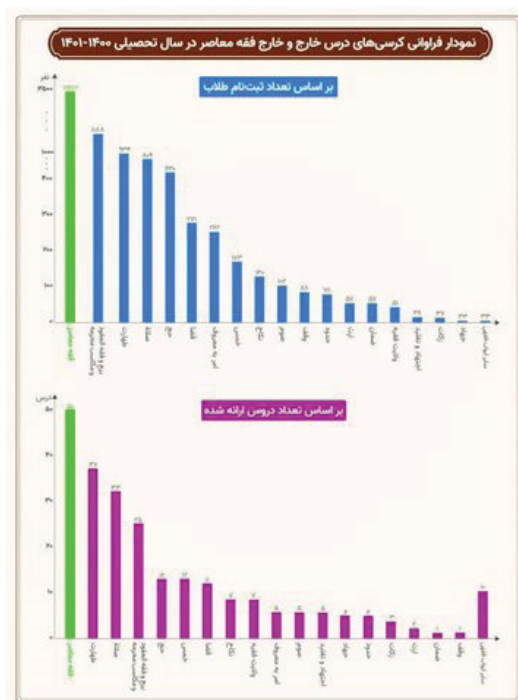
چالش تمدن اسلامی با انقلاب غرب در مقیاس جهانی است

آیت الله محمد مهدی میرباقری،
رئیس فرهنگستان علوم اسلامی:
در حال حاضر باید توجه داشته
باشیم که دولت، انقلاب و حکمرانی

اسلامی با غرب درگیر است و آنها هم برنامه‌های خود را بر اساس تغییر حکمرانی به فضای مجازی در حال سوق دادن هستند که در این رابطه می‌توان به شکل گیری سند ۲۰۳۰ اشاره کرد.

امروز با همه این تهدیدها که مهمترین آن توسعه هویت غرب مدرن است، ما هم فرصت خوبی داریم در این تغییر جغرافیا، برای ساخت جامعه جهانی تلاش کنیم.

نمودار فراوانی کرسی‌های درس خارج فقه و خارج فقه معاصر حوزه‌های علمیه در سال تحصیلی ۱۴۰۱ - ۱۴۰۰ منتشر شد.

موضوعات دروس خارج فقه معاصر عبارتند از: فقه پول، فقه بانکداری، فقه بورس، فقه رمزارزها، فقه پزشکی، فقه تربیت، نظام خانواده، فقه جمعیت، فقه فضای مجازی، فقه سیاسی، فقه کاربردی، نظام اقتصادی اسلام، مالکیت معنوی، احکام بیمه، قوانین حقوقی و تجاری و ...

گفتنی است، قریب به ۴۵ درصد از طلاب دروس خارج، در دروس خارج فقه معاصر شرکت می‌کنند.

به همت پژوهشکده فرهنگ و معارف قرآن؛ از نسخه دیجیتال اصطلاح نامه حقوق جزا رونمایی شد

حجت الاسلام والمسلمین صرامی رئیس پژوهشکده فقه و حقوق پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی دفتر تبلیغات اسلامی در نشست رونمایی از نسخه دیجیتال اصطلاح نامه حقوق جزا با بیان اینکه فعالیت های پژوهشکده در سطح ملی و فراملی است و زیرساخت فعالیت در زمینه هوش مصنوعی است، گفت:

در منبع شناسی این اثر، ۵۰۰ جلد یعنی چیزی حدود ۳۵۰ موضوع شناسایی و اولویت بندی شده است.

حضور ۹ هزار مبلغ دفتر تبلیغات اسلامی در فضای مجازی

حجت الاسلام شیخ الاسلامی معاون فضای مجازی، هنر و رسانه دفتر تبلیغات گفت: ضمن شناسایی ۹ هزار مبلغ در فضای مجازی و فعالیت جدی ۲۵۰۰ مبلغ در این عرصه، قریب به ۲۰ نوع حمایت را برای این نوع مبلغین در نظر گرفته ایم که حمایت مادی آخرین نوع آن است

وی بیان کرد: راه اندازی شهر مجازی به عنوان یک شبکه ارتباطی بین مبلغان شیعه در جهان، از اقدامات صورت گرفته در معاونت فضای مجازی، هنر و رسانه دفتر تبلیغات اسلامی قم است.

آزمایشگاه هوش مصنوعی و علوم اسلامی و انسانی راه اندازی شد با حضور حجت الاسلام والمسلمین سید سعیدرضا عاملی، دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی آزمایشگاه هوش مصنوعی و علوم اسلامی و انسانی مرکز نور افتتاح شد.

حجت الاسلام والمسلمین عاملی، دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی در سخنانی ضمن توجه به تقارن سالروز تشکیل شورای عالی انقلاب فرهنگی با مراسم افتتاح آزمایشگاه علوم اسلامی و انسانی، افزود: شاکر هستیم که در ایام میلاد حضرت زینب علیها السلام، هفته پژوهش و سالروز تشکیل شورای عالی انقلاب فرهنگی به دست امام راحل، شاهد ظهور و بروز یکی از دستاوردهای انقلاب اسلامی در مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی و رونمایی از آزمایشگاه هوش مصنوعی هستیم.

وی، رهبر حکیم و فرزانه انقلاب را وارث بزرگ خدمات و دستاوردهای مرکز نور دانست و از افق و نگاه ایشان، در پایه گذاری مرکز نور تقدیر و تاکید کرد: این نگاه باعث شد هم در سطح ملی و هم در سطح جهانی، با داده کاوی منابع اسلامی سرمایه بزرگی در اختیار محققان و دانشگاهی و حوزوی قرار گیرد. عاملی در ادامه به فناوری های نوین، بستر قومی، شبکه ای شدن دانش و هوش مصنوعی پرداخت و از آن به عنوان ظرفیتی برای استقرار نظام مند شاخص های تمدن نوین اسلامی یاد کرد.

اخبار اسلام

و فضای مجازی در کشور

رویدادهای فضای مجازی کشور

پیام دبیر شورای عالی فضای مجازی به حضرت آیت الله اعرافی

دبیر شورای عالی فضای مجازی طی
پیامی به مدیر حوزه‌های علمیه از
ورود ساختارمند حوزه به عرصه فقه

معاصر به‌ویژه فقه فضای مجازی تشکر کرد.

متن پیام دکتر سید ابوالحسن فیروزآبادی دبیر شورای عالی فضای مجازی،
به آیت الله اعرافی مدیر حوزه‌های علمیه بدین شرح است:

بسم الله الرحمن الرحيم

حضرت آیت الله اعرافی

مدیر محترم حوزه‌های علمیه

کرسی‌های دروس خارج فقه حوزه‌های علمیه، علاوه بر بررسی عمیق و دقیق
مسائل فقهی، همواره از توان جریان‌سازی و جهت‌بخشی علمی در میان طلاب
علوم دینی برخوردار بوده است. از سوی دیگر حجم مسائل و چالش‌های بنیادین
علمی در عرصه‌های مختلف فضای مجازی، بقدری انبوه است که جز با تمحض
خیل کثیری از نخبگان حوزوی در عرصه مطالعات اسلامی فضای مجازی، پاسخ
داده نخواهد شد و این امر تنها با جریان‌سازی نخبگانی و گفتمانی تحقق‌پذیر است.
از این رو ورود ساختارمند حوزه به عرصه فقه معاصر به‌ویژه فقه فضای مجازی،
برگزاری دروس خارج مرتبط و نیز تقریر و تألیف کتب فقهی در باب موضوعات
فضای مجازی، ورودی هوشمندانه و شایان تقدیر است. لذا با ابراز خرسندی از
رویکرد متخذة حوزه علمیه، مراتب تقدیر و تشکر خود را اعلام می‌دارم.

سند صیانت از کودکان و نوجوانان در فضای مجازی حافظ نسل آینده کشور است

اولین جلسه کارگروه اجرایی سازی «سند صیانت از کودکان و نوجوانان در فضای مجازی» در مرکز ملی فضای مجازی برگزار شد و کلیات این سند مورد تایید تمامی دستگاه‌ها و سازمان‌های مربوطه قرار گرفت.

دکتر سید ابوالحسن فیروزآبادی - دبیر شورای عالی و رئیس مرکز ملی فضای مجازی در این جلسه گفت: سند صیانت از کودکان و نوجوانان در فضای مجازی یکی از مهمترین سندهایی است که در راستای تاکیدات مقام معظم رهبری در مورد رها بودن فضای مجازی تدوین شده چرا که بر آسیب پذیرترین بخش جامعه که کودکان هستند تاکید داشته و برای کاهش آسیب پذیری در این حوزه موثر است.

وی افزود: این سند حاصل مذاکرات متعدد با سازمان‌ها و دستگاه‌های ذی ربط بوده و باید تمامی مسئولان همت کنند تا این مهم به انجام برسد تا بخش بزرگی از فضای مجازی که بصورت بسیار حساس نسل آینده ما را می‌سازد بیش از پیش امن و قابل استفاده شود و بتوانیم در برابر آسیب‌های فضای مجازی از کودکان و نوجوانان حفاظت کنیم.

دکتر فیروزآبادی با تاکید بر این که سند صیانت نیاز به نگاه حمایتی دارد، تصریح کرد: می‌توان برای اجرای این سند از ظرفیت بسیاری از سازمان‌های فعال در این حوزه نیز استفاده کرد و مرکز ملی فضای مجازی از این همکاری استقبال می‌کند. وی با اشاره به مباحث محتوایی این سند تاکید کرد: باید به مساله بازی‌های فضای مجازی در حوزه کودکان توجه شده و همچنین نقش خانواده‌ها در این سند پررنگ تر شود.

دکتر فیروزآبادی در جمع فرماندهان ارتش مطرح کرد: نوع جدیدی از قدرت بدون نیاز به حمله نظامی و تصرف سرزمینی شکل گرفته است.

دکتر سید ابوالحسن فیروزآبادی، دبیر شورای عالی فضای مجازی در جمع فرماندهان ارتش جمهوری اسلامی ایران، در تعریف فضای مجازی گفت: «فضای مجازی، طبق تعریف مرکز ملی، امتداد فضای فیزیکی است و قائل به دوجہانی شدن نیستیم و جدای از فضای فیزیکی نیست بلکه یک فضای یکپارچه است. فضای مجازی ادامه و برآمده از فضای فیزیکی است و نوع این ادامه هم از نوع بسط بسیار سریع است که من تشبیه می‌کنم به بیگ بنگ (Big Bang)؛ یک بسط پیوسته و قائم به فضای فیزیکی. اگر فضای فیزیکی نداشته باشیم، فضای مجازی نخواهیم داشت.»

رئیس مرکز ملی فضای مجازی کشور افزود: «فضای مجازی یک ادامه اکتیو است یعنی همان طور که بقائش وابسته به فضای فیزیکی است، در فضای فیزیکی هم مداخله دارد؛ به طور کلی، یک اکوسیستم را باهم تشکیل می‌دهد. فضای مجازی با فضای فیزیکی یک زیست بوم واحد را تشکیل می‌دهند. در نتیجه نمی‌شود فضای مجازی را مستقل از فضای فیزیکی بررسی کنیم و وقتی فضای فیزیکی را مطرح می‌کنیم، نمی‌توانیم نسبت به فضای مجازی غافل باشیم؛ در نتیجه حتی نمی‌توانیم در میدان جنگ سخت از فضای مجازی غافل باشیم.»

دکتر فیروزآبادی درباره تأثیر فضای مجازی در دنیای امروز گفت: «به دلیل بازخورد فضای مجازی در فضای فیزیکی، بسیاری از مفاهیمی مثل آزادی، قانون، حریم خصوصی، قدرت، جغرافیا و... که قبلاً در فضای فیزیکی تعریف شده بود، نیاز به بازتعریف دارند؛ علاوه بر این، مفاهیم وان‌تی‌تی‌های (entities) جدیدی هم خلق شده‌اند که باید تعریف شوند و در مدیریت قدرت مداخله دهیم.»

دبیر شورای عالی فضای مجازی درباره تغییر مفهوم قدرت تأکید کرد: «قبلاً قدرت سخت داشتیم و اندکی قدرت نرم و اقناعی. اما امروز قدرت نرمی که در فضای مجازی خلق می‌شود، بر قدرت سخت تأثیرگذار است و می‌تواند بزرگ‌تر از قدرت سخت باشد. این را باید در معادلات قدرت وارد نماییم. اگر سیاست را مدیریت قدرت بدانیم یا اقدام نظامی را مدیریت قدرت در میدان نبرد بدانیم، بنابراین باید در مدیریت قدرت، قدرت نرم را ببینیم.»

دکتر فیروزآبادی در مورد خصوصیات فضای مجازی اظهار داشت: «از خصوصیات قدرت نرم، شبکه‌ای بودن آن است که تا پیش از این، در جهان نداشتیم. این نظام شبکه‌ای، جهانی است به‌گونه‌ای که وسعت عمل از منطقه‌ای و کشوری به یک‌باره جهانی می‌شود. امروز میدان نبرد جهانی شده است که نمی‌توان از آن غافل شد. از دیگر خصوصیات این فضا، تکنولوژی پایه بودن و وابستگی شدید به فناوری است. گرچه محیط آن اقتصادی و اجتماعی است اما پیشران آن فناوری و تکنولوژی است. در این حوزه، همه تکنولوژی‌های نوظهور و نه فقط تکنولوژی‌های اطلاعاتی تعیین‌کننده هستند؛ تکنولوژی‌هایی که در حال مرز شکنی در علوم هستند. این علوم، پایه هوش مصنوعی هستند؛ هوش مصنوعی مبتنی بر پردازش بانک‌های بزرگ است. هوش مصنوعی خصیصه‌ای دارد که انسان ندارد که همان پردازش اطلاعات زیاد و بزرگ است.»

رئیس مرکز ملی فضای مجازی کشور افزود: «ما در حال ورود به عصر فضای مجازی هستیم؛ عصری که مبتنی بر تکنولوژی است و فضای اجتماعی و اقتصادی تولید می‌کند. بنابراین هرگونه روابط قدرت حتی قدرت سخت را وقتی تعریف می‌کنیم، باید در میدان اجتماعی و اقتصادی تعریف کنیم؛ در جنگ آینده این دو عامل بسیار تأثیرگذار هستند و باید در معادلات قدرت مورد توجه باشند.»

دکتر فیروزآبادی در ادامه به لغت حکمرانی اشاره کرده و گفت: «حکمرانی با

حاکمیت متفاوت است؛ حکمرانی حکومتی است که به شدت اجتماعی شده است؛ در گذشته ارکان حکومت نیابت داشتند از مردم و رابطه وکیل و موکل بعد از رأی دادن قطع می‌شد و می‌رفت تا چهار سال بعد. در نظام‌های جدید رابطه وکیل و موکل در فضای مجازی قطع نمی‌شود و رابطه‌ای مستمر است به این‌گونه که موکل در تصمیمات وکیل مداخله تعاملی و فعال دارد.»

دبیر شورای عالی فضای مجازی در ادامه با اشاره به نیاز به بازتعریف واژه مرز گفت: «وظیفه نیروهای نظامی محافظت از مرزهای جغرافیایی بوده چراکه رکن هویت‌یابی و شکل‌دهی به ثروت یک ملت است. گرچه این مفهوم تغییر نکرده اما تلاش می‌کنند از طریق مداخلات فضای مجازی، اعمال حاکمیت دولت در چارچوب مرزهای جغرافیایی را کاهش دهند و یا مداخله داشته باشند. این از همان بازخوردهای فضای مجازی در فضای فیزیکی است؛ الان در فضای جغرافیایی کشور ما مداخلاتی فرامرزی از طریق فضای مجازی داریم که دائماً به دنبال کاهش اقتدار دولت مرکزی است.»

دکتر فیروزآبادی در ادامه افزود: «در گذشته یک جغرافیا بوده اما الان شاهد جغرافیای چند سطحی هستیم یعنی بر روی جغرافیای فیزیکی، جغرافیای مجازی در حال شکل‌گیری است که این جغرافیاهای جغرافیای فیزیکی مداخله دارند. این مداخله می‌تواند قدرت نظامی را در یک جنگ روانی، اطلاعاتی اقتصادی و...، منفعل کند. الان جنگ اقتصادی آمریکا علیه ایران، عمل از طریق فضای مجازی و بانک‌های اطلاعاتی و نظام‌های پولی و مالی دنبال می‌شود؛ هیچ سربازی اعزام نشده است.» رئیس مرکز ملی فضای مجازی کشور درباره سیاست آمریکا در فضای مجازی گفت: «الان یک فضای مجازی داریم که سپهرهای متعدد دارد؛ یک سپهر رسانه دارد که همان تلگرام، اینستاگرام و... است؛ یک سپهر پولی دارد که همان رمزارزها هستند؛ که کل کره زمین را پوشانده‌اند. سپهر آموزشی هست

که در جهان به دنبال ایجاد آن هستند. ورود به این سپهرها از طریق گوشی موبایل و رایانه است؛ الان ورود ما به این فضاها، از طریق پاسپورت آمریکایی است. بایستی این روابط را کنترل کنیم؛ بایستی مثل گذشته جغرافیای مالی، آموزشی و ... خود را در فضای مجازی ایجاد و قلمروسازی کنیم.»

دبیر شورای عالی فضای مجازی افزود: «در نگاه ژئوپلیتیک باشگاه آمریکایی‌ها، تمام این جغرافیاها در اختیار آن‌هاست؛ به وسیله پلتفرم‌هایی مثل فیس‌بوک و تلگرام و ...، جاهایی را که نیاز دارید و می‌خواهید را به شما می‌دهند. واگذاری قلمرو را به صورت اجاره‌ای انجام می‌دهند و حتی اگر مالکیت بدهند، باز آن‌ها حاکمیت دارند. الان ۵ شرکت فیس‌بوک، آمازون، مایکروسافت، اپل و گوگل، فقط در ۲۰۲۱، ۲ هزار و ۵۰۰ میلیارد دلار ارزششان افزایش داشته است. با توجه به اینکه دارایی‌های این‌ها فیزیکی نیست و معنوی است، این افزایش ارزش یعنی از هوا کره گرفته‌اند و هوا فروخته‌اند؛ این فروش هوا، بر اساس روابط قدرت در حال شکل‌گیری است؛ این شکل جدیدی از قدرت است که نیاز به حمله نظامی و تصرف سرزمینی ندارد.»

دکتر فیروزآبادی درباره واکنش جهان در قبال این سیاست آمریکا گفت: «در این جهان‌گشایی جدید، کشورها و ملت‌ها چه واکنشی دارند؟ کشورهای در حال توسعه مبهوت هستند و هر آنچه مفت می‌دهند از سیستم عامل و فناوری‌ها را استفاده می‌کنند. در بقیه جهان، چند دیدگاه دیگر هست؛ یکی مکتب چین که به دنبال استقلال است و در فاز اول، قلمروسازی در تمامی حوزه‌ها و حفظ جغرافیای فیزیکی است. نظام اروپایی هم می‌گویند به من نقش بده که تا الان آمریکایی‌ها آن‌ها را به رسمیت نشناخته‌اند اما اروپایی‌ها چند سالی است که شروع کرده‌اند و با شرکت‌های آمریکایی به چالش خورده‌اند؛ جریمه‌های سنگین کشورهای اروپایی علیه آن ۵ کمپانی از همین باب است؛ حربه اروپایی‌ها این است که می‌خواهیم از حریم خصوصی

شهروندان خود دفاع کنیم؛ بنابراین برای اینکه جغرافیای خود را توسعه دهند و قلمروسازی کنند، از حریم خصوصی شهروندان خود شروع کرده‌اند.» رئیس مرکز ملی فضای مجازی کشور درباره حربه جدید آمریکا علیه کشورها اظهار داشت: «حربه آمریکایی‌ها این است که می‌گویند ما با هرگونه عوامل محدودیت در آزادی برخورد می‌کنیم؛ مثلاً من را در لیست تحریم گذاشته‌اند و گفته‌اند فیروزآبادی با آزادی مخالف است در حالی که ما با آزادی پلتفرم او در غارت این ملت مخالفت کردیم نه با آزادی مردم.»

دکتر فیروزآبادی درباره پشت پرده حمایت آمریکا از پنهان ماندن هویت کاربران فضای مجازی در دیگر کشورها گفت: «نظام‌های ارتباطی در گذشته مبتنی بر تعیین هویت افراد بود؛ اما الان کشوری را که به دنبال تعیین هویت کاربران فضای مجازی‌اش باشد را تحت عقوبت قرار می‌دهند؛ یعنی آمریکا کشورها را تنبیه می‌کند که چرا کاربران را در چارچوب سرزمینی خودت، احراز هویت می‌کنی؛ همین عدم شناسایی برای توسعه بازار آمریکایی بسیار خوب است چراکه کاربران ما بر روی پلتفرم‌های آن‌ها، شناسایی شده‌اند. نه تنها شناسایی شده‌اند بلکه از طریق پروفایل‌ها و ضبط و ثبت اطلاعات، شناختش از کاربر بهتر از خود فرد است چراکه انسان نمی‌تواند تمامی اطلاعات را با این دقت ضبط کند و پردازش کند.» دبیر شورای عالی فضای مجازی در پایان سخنرانی خود گفت: «ملت‌ها باید تصمیم بگیرند؛ می‌خواهند ملت بمانند یا نمی‌خواهند؟ می‌خواهند جغرافیای شان را در فضای مجازی با قلمرو قابل قبول محفوظ بدارند یا نمی‌خواهند؟ در گذشته شرکت‌های چندملیتی داشتند که در کشورها اعمال قدرت و کودتای کردند اما الان مداخله آمریکایی‌ها از نوع فراملیتی است و به روش نرم و شبکه‌ای، با پوشش جهانی و با برنامه‌ای گسترده در حوزه اجتماعی و اقتصادی است با تغییر سبک زندگی ملت‌ها و آماده کردن آن‌ها برای بازارهای جدید.»

برای بشریت تکیه بر ظرفیت‌های فناوری ارتباطات فضای مجازی و دیجیتال فرصت و بستر بسیار مهم و بزرگی است.

سردار غلامرضا سلیمانی رییس سازمان بسیج مستضعفین در افتتاحیه مرحله نهایی سومین رویداد سراسری تولید محتوای دیجیتال بسیج، با اشاره به اینکه رهبر معظم انقلاب اسلامی دولت‌سازی، خودسازی، جامعه‌پردازی و تمدن اسلامی را هدف‌گذاری کرده‌اند، اظهار داشت: آن‌گونه که دلسوزان انقلاب اسلامی و اندیشمندان مسلمان اعتقاد دارند و با توجه به تجربه‌ای که ما از گذشته داریم، یک ابرتحول در قرن حاضر در پیش روی ما قرار دارد. رییس سازمان بسیج مستضعفین در خصوص بسترهای اصلی این ابرتحول و مؤلفه‌های مهم ایجاد جهش در این پیروزی بزرگ و سرنوشت‌ساز، گفت: برای بشریت تکیه بر ظرفیت‌های فناوری ارتباطات فضای مجازی و دیجیتال فرصت و بستر بسیار مهم و بزرگی است که بسیجیان با هوشمندی و درایت پیش‌تاز این عرصه شده‌اند.

رییس دفتر عقیدتی سیاسی فرماندهی کل قوا: دشمن به دنبال مدیریت ادراک نخبگان و مردم است

حجت الاسلام والمسلمین سعیدی رییس دفتر عقیدتی سیاسی فرماندهی کل قوا با بیان اینکه امروز باید پیچیدگی تهدیدات برعلیه کشورمان به ویژه جنگ شناختی مدنظر قرار بگیرد، تصریح کرد: دشمن به دنبال مدیریت

ادراک نخبگان و مردم ما است و برای تغییر ارزش ها، باورها، منش ها و روش ها در جامعه ما تلاش می کند، در واقع دشمن می خواهد مردم ما به ابزاری برای تحقق خواسته های آنان بدل شوند و کلام مردم کلام آن ها باشد. وی با اشاره به اینکه جنگ شناختی دشمن بر علیه انقلاب اسلامی در خاکریزهای پنهان جریان دارد، خاطرنشان کرد: اسلام می تواند دنیا را دگرگون کند به این شرط که ما از ابزارهایی مثل فضای مجازی به خوبی استفاده کنیم، در این مسیر مشترک همکاری و هم افزایی بسیج و روحانیت می تواند اتفاقات بسیار خوبی را رقم بزند.

جهاد تبیین با استفاده از ابزارهای نوین و فضای مجازی ظرفیت عظیمی است که باید به نحو احسن از آن استفاده کنیم

حجت الاسلام والمسلمین موسی پور
نماینده ولی فقیه و رییس شورای

هماهنگی تبلیغات اسلامی: ساده انگاری تبلیغات اسلامی ما را به نتیجه مطلوب نمی رساند و به همین خاطر ما نیازمند اتاق های فکر در این حوزه هستیم. در همین راستا بهره مندی از ظرفیت عظیم هیئات و نیروی انسانی جوان و انقلابی یکی از محورهای اصلی برنامه بنده برای مدیریت شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی است. همچنین جهاد تبیین با استفاده از ابزارهای نوین و فضای مجازی ظرفیت عظیمی است که باید به نحو احسن از آن استفاده کنیم.

فضای مجازی یک توانمندی
و فناوری بسیار ارزشمندی
است؛ اما به همان میزان
می تواند خطرناک باشد.

حجت الاسلام منتظری دادستان

کل کشور؛ ما می‌گوییم فضای مجازی باید مدیریت شود و صحبت ما فیلترینگ نیست. دشمن امروز به صورت شبیخون به فرهنگ، اعتقادات، نوامیس، عزت و عفت شما یورش برده است و لذا هر چه در توان داریم باید در برابر تلاش دشمن به کار ببریم.

در شورای عالی فضای مجازی انجام شد؛ تصویب الحاقیه تشکیل ستاد رسانه فضای مجازی

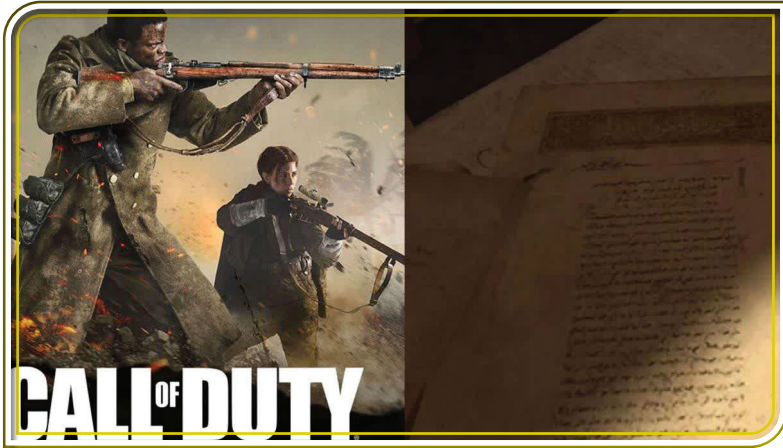
شورای عالی فضای مجازی با تصویب الحاقیه تشکیل ستاد رسانه فضای مجازی مقرر کرد در راستای تقویت عملکرد این ستاد، تعدادی از دستگاه‌ها به آن اضافه شوند.

در این جلسه، طرح الزامات و اقدامات مرتبط با کاربری منظومه‌های ماهواره‌ای در فضای مجازی مطرح و مقرر شد، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات نسبت به تنظیم مقررات فعالیت ارائه‌کنندگان خدمات مزبور در کشور اقدام نماید و مقررات حاکم بر حقوق سرزمینی در ارائه خدمات ارتباطی ماهواره‌ای را تدوین، تصویب و به ارائه‌کنندگان بین‌المللی این خدمات و سازمان‌های بین‌المللی ذی‌ربط اعلام کند.

اخبار اسلام

و فضای مجازی در جهان

رویدادهای فضای مجازی جهان اسلام

عذرخواهی کمپانی آمریکایی بابت بی احترامی به قرآن

پس از انتشار بازی Call of Duty Vanguard، بازیکنان متوجه شدند که چندین صفحه از قرآن در نقشه زمینی روی زمین پخش شده است. مشکل آنجاست که بازیکنان می‌توانستند روی این صفحات پا گذاشته و عبور کنند. کمپانی Activision به این خاطر از مسلمانان عذرخواهی کرده است و به سرعت این مشکل را برطرف کرد. این کمپانی در بیانیه خود اعلام کرد است: «محتوای حساسی برای جامعه مسلمانان به اشتباه در بازی وجود داشت که ما آن را از بازی حذف کرده‌ایم. هرگز نباید این محتوا به این شکل در بازی ظاهر می‌شد. ما عمیقاً عذرخواهی می‌کنیم. ما در حال برداشتن گام‌های فوری در داخل شرکت برای رسیدگی به این وضعیت هستیم تا از بروز چنین اتفاقاتی در آینده جلوگیری کنیم.»

راه اندازی ربات هوش مصنوعی برای راهنمایی زائران در مسجد الحرام

زائرانی که از مسجد الحرام بازدید می کنند اکنون می توانند از ربات های چهارچرخ دارای هوش مصنوعی راهنمایی دریافت کنند. به نقل از خبرگزاری عربستان سعودی (SPA) این ربات ها برای پاسخگویی به سوالات زائران و ارائه راهنمایی در مورد مناسک واجب کمک می کنند.

امکان افزودن ترجمه فوری، ارتباط از راه دور با شیوخ و تنظیم دستورالعمل ها به زبان های مختلف از جمله امکانات این ربات ها می باشد. همچنین این ربات ها که از راه دور کنترل می شوند از ۱۱ زبان از جمله عربی، انگلیسی، فرانسوی، روسی، فارسی، ترکی، چینی، بنگالی و هاوسا پشتیبانی می کنند. ریاست کل امور حرمین شریفین هدف از اجرای این طرح را توسعه و تحول در سطح خدمات به زائران دانست.

دادگاهی عالی در پاکستان دستور ممنوعیت اپلیکیشن تیک تاک در این کشور را پس از ۲۰ روز لغو کرد.

در ۱۱ مارس دادگاهی در این کشور به سازمان ارتباطات (PTA) دستور داد تا تیک تاک را ممنوع کند. البته این نخستین باری نیست که اپ چینی در پاکستان ممنوع می‌شود. ممنوعیت فعلی پس از آن اجرا شد که دادخواستی تیک تاک را به عدم نظارت بر محتوای غیراخلاقی متهم کرد. سازمان ارتباطات پاکستان به دلایل مشابهی در اکتبر ۲۰۲۰ میلادی اپ اشتراک‌گذاری ویدئو را ممنوع کرده بود. اما پس از ۱۰ روز، بایت دنس (مالک تیک تاک) تضمین کرد اقدامات لازم برای بازبینی محتوای نامناسب در شبکه اجتماعی را انجام می‌دهد و پس از آن ممنوعیت لغو شد. مدیر ارشد اجرایی سازمان ارتباطات پاکستان طی یک جلسه استماع در پيشاور به دادگاه اعلام کرد تیک تاک توافق کرده تا فردی را به عنوان مسئول نظارت و بازبینی محتوای غیراخلاقی در پلتفرم تعیین کند. به گفته قاضی این دادگاه اقدام سازمان مذکور در سانسور محتوای نامناسب به حفظ کیفیت محتوا در تیک تاک کمک می‌کند.

راه اندازی حفظ مجازی قرآن در لبنان

انجمن قرآنی «البر و التقوی» در لبنان برنامه‌ای منظم برای حفظ ترتیبی قرآن کریم از طریق پیام‌رسان واتساپ را راه‌اندازی کرده است که راهی آسان برای حفظ قرآن کریم محسوب می‌شود و به علاقه‌مندان به این وسیله می‌تواند از هر نقطه از جهان از طریق شبکه‌های اجتماعی در این دوره شرکت داشته باشند. این برنامه برای گروه سنی ۱۳ تا ۵۰ سال برگزار می‌شود و به برگزیدگان درگزینش نهایی و حافظان مرد و زن قرآن کریم، جوایز نقدی تا میزان ۵ میلیون لیره لبنانی اهدا خواهد شد.

این برنامه اینترنتی ۲۴ آبان آغاز شده و از مهمترین بخش‌های آن می‌توان به «حفظ ترتیبی جزءهای قرآن کریم»، «تفاسیر منسوب به اهل بیت (علیهم‌السلام)» و «مسابقات و آزمون‌ها» اشاره کرد.

هند هم «بیت کوین» را ممنوع کرد

مجلس هند طی لایحه‌ای استفاده از تمام ارزهای مجازی خصوصی را در هند ممنوع کرده و زیرساخت‌های انتشار یک ارز دیجیتال رسمی را فراهم می‌کند. نخست‌وزیر هند عقیده دارد ارزیابی مانند بیت‌کوین در نهایت در اختیار افراد بی‌صلاحیت قرار گرفته و جوانان را فاسد خواهند کرد.

راه‌اندازی ارز دیجیتالی جدید توسط اندونزی

اندونزی در حال بررسی توسعه ارز دیجیتال بانک مرکزی (CBDC) به عنوان یکی از راه‌های مقابله با استفاده از ارز دیجیتال در این کشور است. جودا آگونگ، دستیار رئیس بانک مرکزی اندونزی در پارلمان این کشور گفت: (CBDC) یکی از ابزارهای مبارزه با کریپتو خواهد بود زیرا اعتماد مردم به آن بیشتر از سایر ارزها می‌باشد.

رهبران مذهبی اندونزی در اوایل این ماه اعلام کردند که مسلمانان از استفاده از رمزارز به دلیل عوامل عدم اطمینان و شرط بندی منع شده اند. بر اساس گزارش بلومبرگ، تا ماه جولای، ۷,۴ میلیون اندونزیایی در ارزهای دیجیتال سرمایه گذاری کرده اند که دو برابر سال قبل است.

درخواست رهبران مذهبی از بایدن برای ارائه الزامات اخلاقی هوش مصنوعی

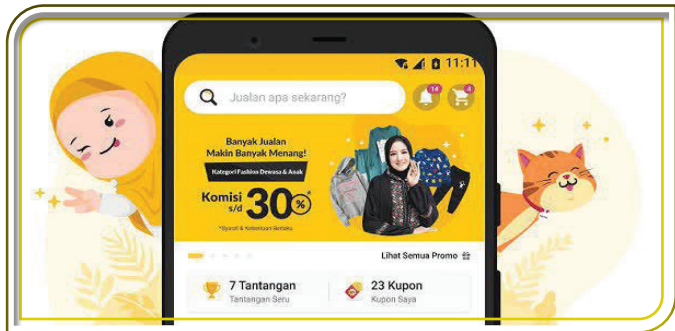
کمیسیون اخلاق و آزادی مذهبی (ERLC) از رئیس جمهور آمریکا خواسته است به رهبران مذهبی اجازه دهد تا نظرات خود را در مورد الزامات اخلاقی هوش مصنوعی ارائه دهند.

برنت لتروود رئیس این کمیسیون در پاسخ به قانون ملی ابتکار هوش مصنوعی است که در ابتدای سال میلادی اجرایی شد، گفته است که ارائه نظرات رهبران مذهبی درباره این فناوری تضمین کننده چشم انداز مهمی است که در آینده جامعه تأثیرگذار است.

قانون ابتکار هوش مصنوعی چارچوبی فراگیر را برای تقویت و هماهنگی فعالیت های تحقیق، توسعه، نمایش، و آموزش هوش مصنوعی در تمام ادارات و آژانس های ایالات متحده، با همکاری دانشگاه، صنعت، سازمان های غیرانتفاعی و جامعه مدنی فراهم می کند. در آوریل ۲۰۱۹، ERLC اولین بیانیه

اخلاقی مبتنی بر ایمان خود را در مورد هوش مصنوعی منتشر کرد که از آن زمان تاکنون بیش از ۸۰ رهبران جیلی آن را تأیید کرده اند. در این بیانیه آمده است: «کلیسا نقش منحصر به فردی در اعلام کرامت انسانی برای همه دارد و خواستار استفاده انسانی از هوش مصنوعی در تمام جنبه های جامعه است.

نوآفرینی Evermos برای جلب رضایت مسلمانان اندونزی

آقای وفیق یکی از بنیان گذاران این شرکت می گوید: Evermos یک استارتاپ تجارت اجتماعی است که مصرف کنندگان را به فروشندگان و برندهای عرضه کننده کالاهای حلال و شرعی وصل می کند.

این استارتاپ تجارت اجتماعی دو هدف را دنبال می کند؛ به مردم اجازه می دهد با افتتاح فروشگاه های آنلاین بدون صرف سرمایه، درآمد بیشتری کسب کنند و از سوی دیگر به برندهای کوچک برای تبدیل شدن به نام های معروف در دنیای تجارت کمک می کند.

این شرکت که بر روی محصولات حلال و سایر اقلام برای مشتریان مسلمان تمرکز دارد، در سال ۲۰۱۹ سرمایه ای بالغ بر ۸٫۵ میلیون دلار آمریکا داشت. در سپتامبر ۲۰۲۱، این شرکت اعلام کرد که ۳۰ میلیون دلار دیگر به این سرمایه افزوده است. آقای مصدق یکی از بنیان گذاران این شرکت می گوید: تقریباً ۹۰ درصد

اندونزیایی‌ها مسلمان هستند، بنابراین بازار مسلمانان و تقریباً تمام اندونزی را به عنوان هدف خود قرار داده‌ایم و به دقت محصولات موجود در پلتفرم خود را مدیریت می‌کنیم. یکی از مهم‌ترین جنبه‌ها این است که آیا این محصولات به بازار مسلمانان مرتبط هستند یا خیر. مثلاً باید حلال باشد یا اگر در حوزه مد و لباس است باید پوشیده و متناسب با شریعت اسلامی باشد.

افزایش نظارت آنلاین و تشدید کنترل فعالیت‌های مذهبی در چین

کنفرانس ملی حزب کمونیست چین به ریاست شی جین پینگ (رئیس جمهور) بر اجرای دقیق سیاست‌های مارکسیستی، افزایش نظارت آنلاین و تشدید کنترل دین برای تضمین امنیت ملی چین تأکید کرد.

بر اساس بیانیه این کنفرانس که در تاریخ ۳ و ۴ دسامبر ۲۰۲۱ در پکن صادر شد، بر اهمیت حمایت از اصل توسعه ادیان در چارچوب قوانین کشور چین و ارائه راهنمایی‌های فعال برای انطباق ادیان با جامعه سوسیالیستی این کشور تأکید شده است.

رئیس جمهور خواستار نظارت بیشتر و مجازات کسانی شد که از شبکه‌های اجتماعی برای تبلیغ مذهبی یا انتقاد از سیاست مذهبی دولت استفاده می‌کنند. سرکوب آزادی مذهب توسط چین سال‌هاست که محکومیت بین‌المللی را برانگیخته است. از سال ۱۹۹۹، چین در گزارش‌های سالانه کمیسیون آزادی مذهبی بین‌المللی به دلیل نقض شدید آزادی مذهبی به عنوان "کشور مورد نگرانی" معرفی شده است.

ترکیب فین‌تک و شریعت اسلامی در استارت‌آپ اندونزیایی Alami

بر اساس گزارش تامسون رویترز در سال ۲۰۲۰، دارایی‌های سازگار با شریعت اسلامی در سراسر جهان بیش از ۲٫۴ تریلیون دلار تخمین زده شده است از ۲۰۰ میلیارد دلار در سال ۲۰۰۳ و پیش‌بینی می‌شود تا سال ۲۰۲۲ به ۳٫۸ تریلیون دلار برسد.

شرکت‌های فین‌تک اسلامی در این منطقه خدمات دیجیتالی را با جذابیت و تنوع گسترده ارائه می‌کنند. بازار اصلی آسیای جنوب شرقی در اندونزی است که بزرگترین جمعیت مسلمان جهان با بیش از ۲۳۰ میلیون نفر را در خود جای داده است.

شرکت Alami یک سرویس P2P منطبق با شرع را برای ارتباط گرفتن شرکت‌های کوچک و متوسط (MSMEs) با سرمایه‌گذاران ارائه می‌دهد. P2P به نوعی شبکه‌سازی رایانه‌ای گفته می‌شود که افراد اطلاعات را با یکدیگر به اشتراک می‌گذارند. در تأمین مالی، P2P به افراد و مشاغل اجازه می‌دهد تا از یکدیگر وام بگیرند و به یکدیگر وام دهند. در نوامبر ۲۰۱۹، Alami تلاش کرد که جذب سرمایه به رهبری شرکت سرمایه‌گذاری Golden Gate Ventures را انجام دهد. دور تأمین مالی از طریق یک طرح مبتنی بر شریعت انجام شد و این شرکت خود را به عنوان اولین شرکتی در جنوب شرق آسیا توصیف کرد که از طریق این روش، سرمایه خود را افزایش داد و به ۱,۵ میلیون دلار رساند.

برگزاری کارگاه آموزشی «اخلاق هوش مصنوعی و حاکمیت اینترنت: تحقیقات و شیوه‌های جهانی»

این کارگاه در تاریخ ۶ تا ۱۰ دسامبر ۲۰۲۱ (۱۵ تا ۱۹ آذر) با مشارکت چندین دانشگاه از کشورهای مختلف جهان در دانشگاه Katowice لهستان و به ریاست پروفیسور بو ژونگ از دانشگاه ایالتی پنسیلوانیا آمریکا برگزار شد. اندیشمندان برجسته‌ای که از کشورهای چین، آمریکا و کانادا در این نشست

شرکت داشتند نظرات خود را در مورد نگرانی‌ها و معضلات اخلاقی هوش مصنوعی مانند اینکه آیا هوش مصنوعی و ربات‌ها در درازمدت تهدیدی برای انسان‌ها خواهند بود، بیان داشتند.

خانم رناتا کارلوس (از دانشگاه پن) اظهار داشت که سیستم‌های هوش مصنوعی در درک احساسات انسان مشکل دارند، بنابراین شرکت‌های هوش مصنوعی باید فراتر از کسب سود به فکر توسعه و پیاده‌سازی سیستم‌هایی از هوش مصنوعی باشند که به ملاحظات اخلاقی اهمیت بیشتری بدهند. آقای لووی (رئیس کالج رسانه و فرهنگ دانشگاه ژجیانگ چین) ادعا کرد که هوش مصنوعی نباید به عنوان یک راه حل خطاناپذیر در نظر گرفته شود. پذیرش این نوع فناوری خطرناکی دارد که از آن جمله می‌توان به نقض حریم خصوصی و ایجاد حباب‌های فیلتر به صورت آنلاین که فقط تعصبات قبلی افراد را منعکس می‌کند، اشاره کرد.

جنگ تمام عیار رسانه‌های آنلاین انگلیسی علیه مسلمانان
رسانه‌های غربی نقش اساسی را در ترویج اسلام‌هراسی، و تعصب بی‌اساس و غیرمنطقی علیه مسلمانان ایفا می‌کنند.

در بررسی و تحلیل مرکز رصد رسانه‌ای وابسته به «شورای مسلمانان انگلیس» که در آن بالغ بر ۴۸۰۰۰ مقاله اینترنتی و ۵۵۰۰ ویدیو کلیپ خبری مربوط به بازه ۲۰۱۸ تا ۲۰۱۹ مورد بررسی قرار گرفت، مشخص شد که تقریباً ۶۰ درصد مقالات و ۴۷ درصد کلیپ‌های خبری تلویزیونی اسلام یا مسلمانان را با جوانب رفتاری منفی مرتبط ساخته است.

از سوی دیگر این تحلیل دریافت که تقریباً یکی از هر ۱۰ مقاله خبری اینترنتی توصیفی غلط درباره مسلمانان و یا اسلام ارائه کرده و اکثریت این توصیف‌های غلط معادل ۸۲ درصد، مربوط به گزارش‌های خبری بوده است. در این گزارش همچنین مشخص شد، در ۶۰ درصد مقاله‌های تحلیل شده، مسلمانان با رفتار و فعالیت منفی ربط داده شده‌اند و خبرگزاری‌های رویترز، آسوشیتدپرس و فرانسه در صدر اهانت‌کنندگان بوده‌اند.

استفاده ۴۹ درصد والدین عربستانی از اپلیکیشن‌ها برای نظارت بر فعالیت آنلاین فرزندان

به گزارش سایت عرب نیوز، براساس نتایج به دست آمده از یک نظرسنجی در عربستان سعودی، تقریباً نیمی از والدین در این کشور از برنامه‌های نظارت بر فعالیت آنلاین فرزندان خود استفاده می‌کنند.

این نظرسنجی بر رفتارهای دیجیتالی خانواده‌های عربستانی که توسط شرکت امنیت سایبری Kaspersky انجام شد، نشان داد که در طول همه‌گیری کووید-۱۹، والدین به طور فزاینده‌ای نگران مدت زمان آنلاین بودن و امنیت محتوایی که توسط فرزندان شان مشاهده می‌شود، شده‌اند. براساس این نظرسنجی ۴۹ درصد والدین پاسخ داده‌اند که از برنامه‌های کنترل والدین استفاده می‌کنند و ۴۷ درصد آن‌ها گفته‌اند به طور مرتب سابقه جستجوهای اینترنتی فرزندان خود را بررسی می‌کنند. نتایج این مطالعه همچنین نشان داد که والدین و اعضای خانواده عمدتاً مسئولیت تنظیم رفتار کودکان در فضای دیجیتال را برعهده گرفته‌اند و در مجموع ۹۸ درصد از والدین گفتند که در مورد قوانین رفتار آنلاین و آداب دیجیتالی با فرزندان خود صحبت کرده‌اند.

راه‌اندازی ربات چت ضد نژادپرستی با مشارکت مسلمانان در آلمان

در اکثر کشورهای اروپای غربی، مسلمانان بیش از پنج درصد از کل جمعیت را تشکیل می‌دهند، اما سال‌هاست که آنها با تبعیض و نژادپرستی دست‌وپنجه

نرم می‌کنند، از این رو، «سعید حیدر» وکیل مهاجر اهل هامبورگ، اولین ربات چت جهان در حوزه مقابله با تبعیض و نژادپرستی را در آلمان راه‌اندازی کرده است. از طریق این ربات چت که با عنوان «متا» شناخته می‌شود، قربانیان تبعیض و نژادپرستی در آلمان می‌توانند تجربیات خود از نژادپرستی را در فضای وب با سایر افراد به اشتراک بگذارند. پیش از این، قربانیان مجبور بودند که به مراکز مشاوره مراجعه کنند، اما با وجود متا می‌توانند از خانه و محل کار خود به صورت مستقیم شرایط را گزارش دهند. البته ماه‌ها هنوز تا رسیدن به شرایط ایده‌آل فاصله زیادی داریم. اکنون ربات چت متا در فضای اینترنت قابل دسترسی است، اما انتظار می‌رود که به زودی از طریق سرویس‌های پیام‌رسان مانند واتس‌آپ نیز قابل اجرا باشد. البته سازندگان اذعان دارند که این برنامه به هیچ‌وجه نمی‌تواند جایگزین مشاوره‌های حضوری باشد و قصد رقابت با آنها را هم ندارند، بلکه متا خود را مکملی برای این مشاوره‌ها می‌داند. با متا امکان ایجاد آگاهی بیشتر در حوزه تبعیض وجود دارد. همه می‌دانیم که ارتباطات ما در عصر دیجیتال تغییر کرده است و مبارزه با تبعیض نیز از این امر مستثنی نیست.

شبکه‌های اجتماعی و گسترش فمینیسم سایبری در عربستان

استفاده روزافزون از شبکه‌های اجتماعی مانند فیس‌بوک، یوتیوب، واتس‌آپ، تلگرام، توئیتر و اینستاگرام و... آگاهی جهانی را در مورد آزادی زنان متحول کرده

است. اصطلاح فمینیسم سایبری به فعالیت‌هایی در حوزه کنشگری حول مطالبه حقوق و آزادی زنان با استفاده از فضای مجازی می‌پردازد. براساس اطلاعات ثبت شده در کتاب (CIA World Factbook ۲۰۲۰) تعداد کاربران زن اینترنت در عربستان به شکل قابل ملاحظه‌ای در حال رشد است. به‌گونه‌ای که ۸ میلیون نفر از جمعیت ۲۵ میلیونی کاربران فعال شبکه‌های اجتماعی عربستان را زنان تشکیل می‌دهند. شایان ذکر است که در سال‌های اخیر جنبش فمینیسم با استفاده از شبکه‌های اجتماعی توانسته است که طرفداران بسیاری را جذب کند به طوری که مطالبات فمینیستی اکنون جایگاه مهمی را در رسانه‌ها و کشورهای مختلف پیدا کرده است.

زنان مسلمان هندی، هدف سوء استفاده برنامه موبایلی

یک گروه ناشناس با گذاشتن تصاویر بیش از صد زن مسلمان هندی، شامل چندین خبرنگار، فعال اجتماعی و سیاسی، آنان را روی اپلیکشین بولی بای (Bulli Bai) به فروش گذاشت.

برنامه موبایلی Bulli Bai دومین نرم‌افزاری است که در چند ماه گذشته زنان و دختران مسلمان را هدف قرار می‌دهد. حتی تصاویر ملاله یوسف‌زی، زن

فعال پاکستانی نیز که برنده جایزه صلح نوبل شده در این اپ موبایلی به فروش گذاشته شده است.

این برنامه کاربردی موبایلی در یکی از وبسایت‌های توسعه نرم‌افزار باز مایکروسافت به نام GitHub است و مسلمانان معتقدند تنها دلیل شکل‌گیری آن تحقیر زنان مسلمان است

از زمانی که نارندرا مودی از حزب هندوی بهاریاتا جاناتا در هند روی کار آمده فشار بر مسلمانان این کشور افزایش یافته است. در بسیاری از شهرها و ایالات این کشور مسلمانان به طور روزانه هدف آزار و اذیت هندوهای افراطی قرار دارند.

اخبار دفتر

مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی

رویدادهای دفتر مطالعات اسلامی و
ارتباطات حوزوی پژوهشگاه فضای مجازی

سلسله نشست های علمی پژوهشی دین و فضای مجازی برگزار شد

دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی پژوهشگاه فضای مجازی مجازی به مناسبت هفته پژوهش برگزار کرد. روز شنبه ۲۰ آذرماه با سخنرانی حجت الاسلام دکتر دیرباز نشست با موضوع کاربرد هوش مصنوعی در علوم انسانی اسلامی بایدها و نبایدها روز یکشنبه ۲۱ آذرماه با سخنرانی

آیت الله عبدالکریم فرحانی با موضوع مبانی فقهی حکمرانی فضای مجازی روز دوشنبه ۲۲ آذرماه با سخنرانی آیت الله احمد مبلغی با موضوع کاربرد هوش مصنوعی در فرآیند اجتهاد روز سه شنبه ۲۳ آذرماه با سخنرانی آیت الله سیدمحمد قائم مقامی با موضوع انسان در عصر فضای مجازی روز چهارشنبه ۲۴ آذرماه با سخنرانی حجت الاسلام عبدالکریم بهجت پور با موضوع الزامات زیست و کنشگری بانوان طلبه در فضای مجازی و نشست روز پژوهش به همراه رونمایی به همراه رونمایی پنج جلد از آثار دفتر مطالعات اسلامی در روز پنجشنبه ۲۵ آذرماه با سخنرانی آیت الله محسن اراکی با موضوع حاکمیت و سیاستگذاری رمز ارز از منظر فقه

کاربرد هوش مصنوعی در علوم انسانی اسلامی؛ بایدها و نبایدها

حجت الاسلام والمسلمین دکتر
عسکر دیرباز نماینده مردم استان
آذربایجان غربی در مجلس خبرگان

رهبری و رئیس دانشگاه قم، در اولین نشست از سلسله نشست های علمی پژوهشی دین و فضای مجازی که با موضوع «کاربرد هوش مصنوعی در علوم انسانی اسلامی؛ بایدها و نبایدها»، در دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی پژوهشگاه فضای مجازی و به مناسبت هفته پژوهش برگزار شد، اظهار داشت: ما می توانیم از هوش مصنوعی به منظور افزایش دقت، افزایش سرعت و کاهش هزینه در علوم انسانی بهره بگیریم.

وی ادامه داد: به طور کلی عناوین مختلفی که درباره کاربردهای هوش مصنوعی در علوم انسانی است را می توان در مسیر سرعت بخشی، افزایش دقت و کاهش هزینه تلخیص کنیم. مثلاً گاهی به جای روش های آماری از تکنیک های هوشمند هوش مصنوعی بهره بگیریم. یا درباره طبقه بندی و پیش بینی ها در امور پیچیده، از این تکنولوژی استفاده کنیم. هم چنین می توان برای تحلیل و فرا تحلیل داده های بسیار زیاد و با حجم انبوه از طریق هوش مصنوعی خروجی بگیریم.

حجت الاسلام دیرباز با اشاره به مباحث فلسفه ذهن خاطرنشان کرد: با توجه به مباحث فلسفه ذهن که جز فلسفه های مضاف است، سرنخ هایی از یک آگاهی بخشی راجع به حقیقت هوش مصنوعی و فعالیت هایی که در

این زمینه وجود دارد. با دقت در جنبه‌های انتزاعی و زیربنایی فلسفه ذهن متوجه می‌شویم، برخی از دیدگاه‌هایی که در این علم مطرح شده، با هوش مصنوعی ارتباط دارد.

کارکرد هوش مصنوعی در فرایند اجتهاد

آیت‌الله احمد مبلغی استاد درس خارج حوزه و نماینده مجلس خبرگان رهبری، در ابتدای دومین نشست از سلسله نشست‌های علمی پژوهشی دین و فضای

مجازی که با موضوع «کارکرد هوش مصنوعی در فرایند اجتهاد»، در دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی پژوهشگاه فضای مجازی و به مناسبت هفته پژوهش برگزار شد، به تعریف هوش مصنوعی پرداخت و گفت: هوش مصنوعی شاخه‌ای از علوم کامپیوتری است که به دلیل مجهز بودن به محاسبات هوشمند و نظام‌مند، در انجام کارهایی که نیاز به هوش انسانی دارد، تفکر بشری را شبیه‌سازی می‌کند. وی با اشاره به کارکردهای هوش مصنوعی در علوم مختلف ادامه داد: در حوزه‌هایی همچون پزشکی، اقتصاد، بازار، علوم انسانی و تجربی و دیگر دانش‌ها این استفاده در حال گسترش است و مشخص نیست که در آینده‌ای دور یا میانی و یا حتی آینده‌های نزدیک‌تر، هوش مصنوعی چه پیشرفتی را چه از لحاظ حجم و چه از حیث کیفیت به خود خواهد دید و چه تحولاتی خواهد داشت. آیت‌الله مبلغی به تبیین اهمیت و قدرت هوش مصنوعی پرداخت و گفت: به دلیل راهیابی به اطلاعات غیرمستقل، یکپارچه‌سازی اطلاعات

مستقل و غیرمستقل، سرعت تجمیع و تحلیل، نتایج زیر حاصل می‌شود: بر پیچیدگی‌هایی که در تجزیه و تحلیل نهفته است به صورت ذاتی و نوعی غلبه می‌کند. البته برخی پیچیدگی‌ها منحصراً با هوش بشری قابل حل است.

هوش مصنوعی سبب تقویت ادبیات، اصطلاحات و مفاهیم علم و گسترش آن‌ها شده است.

کوتاه شدن راه رسیدن به مطلوب و نتیجه و تسریع در حل معادلات و مسائل برخوردار بودن هوش مصنوعی از تحقیقات میان رشته‌ای، چراکه با توجه به گستره آن، هوش مصنوعی به دنبال هر اطلاع و معلومی می‌رود و به خاطر این ویژگی قدرت بیشتری برای تحلیل و داده‌کاوی موضوعات و تحقیقات بین رشته‌ای دارد. وی در ادامه به نسبت بین اجتهاد و هوش مصنوعی پرداخت و گفت: آیا می‌توان از هوش مصنوعی که امروزه استفاده از آن در علوم مختلف رو به افزایش است، در اجتهاد نیز مورد استفاده قرار گیرد؟ برای پاسخ به این سوال باید توجه داشت که اجتهاد یک عمل فکری پیچیده و به تعبیر مصطلح مترامیه‌الاطراف است؛ یعنی اطراف و ابعاد مختلفی فراروی فقیه برای رسیدن

به حکم شرعی وجود دارد. فردی نظیر ابوعلی سینا با جامعیتی که در علوم معقول و منقول زمانه، هنگام مواجهه با فقه و اجتهاد خضوع می‌کند چرا که به دقت و ظرافت این علم واقف است. با این اوصاف آیا می‌توان آن حجتی که مهر تأیید را بر نتیجه فرآیند اجتهاد می‌زند و آن را حجت شرعی قرار می‌دهد، فرآیند رسیدن به حکم از طریق هوش مصنوعی را هم مورد تأیید قرار دهد؟ آیت‌الله مبلغی دسترسی به اطلاعات جامع برای فقیه را یک نیاز ضروری برشمرد و گفت: اجتهاد نیاز به حجم عظیمی از اطلاعات دارد، هوش مصنوعی کارکردش تجمیع و پیدا کردن اطلاعات است. اگر هوش مصنوعی هیچ فایده‌ای جزء همین فایده را نداشته باشند کفایت می‌کند. هوش مصنوعی هم می‌تواند اطلاعات خام را مهیا و تنظیم کند و هم می‌تواند اطلاعات ترکیب شده را بر اساس موضوعات مختلف به فقیه ارائه دهد.

انسان در عصر فضای مجازی

آیت‌الله سید محمد قائم مقامی استاد حوزه و دانشگاه، در ابتدای سومین نشست از سلسله نشست‌های علمی پژوهشی دین و فضای مجازی که با موضوع «انسان در عصر فضای مجازی»، در دفتر مطالعات اسلامی و

ارتباطات حوزوی پژوهشگاه فضای مجازی و به مناسبت هفته پژوهش برگزار شد، انقلاب اسلامی را منشاء تحولات زیادی حتی در عرصه اطلاعات و ارتباطات دانست و گفت: اگر بخواهیم این مسئله را ریشه‌یابی کنیم، می‌بایست به بحث انقلاب بپردازیم. انقلاب اسلامی به دنبال خود پدیده‌هایی را به دنبال داشت که یکی از

این پدیده‌ها پیشرفت و انقلاب تکنولوژی به ویژه در حوزه اطلاعات و ارتباطات است. وی ادامه داد: پدیده تکنولوژی قبل از انقلاب هم بود ولی به این شدت نبود. پدید آمدن خبرگزاری‌هایی از قبیل cmn با پخش بیست و چهار ساعته، بعد از انقلاب اتفاق افتاد. بعد از انقلاب چون نباء عظیم اتفاق افتاده بود، به دنبال این خبر، خبرهای جهانی بیست و چهار ساعته مثل cmn به وجود آمد. ریشه فضای مجازی و پدیده اینترنت قبل از انقلاب خیلی ضعیف بود که در وزارت دفاع آمریکا مورد استفاده قرار می‌گرفت. تکنولوژی رشد کرد تا به اینترنت رسید؛ اینترنت نوعی معجزه تکنولوژی بود. اگر انقلاب اسلامی معجزه بازگشت معنویت، روحانیت، ایدئولوژی و ایمان در دنیا بود، اینترنت پدیده و معجزه تکنولوژی بود.

آیت الله قائم مقامی اولین ویژگی انقلاب تکنولوژیک را دسترسی گسترده به انبوه اطلاعات دانست و گفت: اولین ویژگی انقلاب تکنولوژیک این است که یک امکان اطلاعاتی بسیار عظیمی به وجود آورد. اگر انقلاب اسلامی انفجار نور و معنویت و دین خدا بود، اینترنت، فضای مجازی انفجار اطلاعات است. اطلاعات همگانی شده و به راحتی و در سریع‌ترین زمان ممکن در اختیار بشر قرار می‌گیرد. وی ادامه داد: بیرون آمدن دانش و اطلاعات از حصر- به ویژه در

جهانی که مبنای آن بر حصر است - یک فایده بسیار بزرگ است. اساس و مبنای صهیونیست‌ها حصر است. چون مبنای فرهنگ و ایدئولوژی، دین است و اگر دینی حق نباشد، این دین باید محصور باشد. یعنی پیروان و مخاطبین آن نباید از مسائلی خارج از محتوای تعریف شده مطلع شوند؛ مثلاً پیروان یهودیت و مسیحیت نباید از اسلام اطلاع پیدا کنند و اگر هم قرار است از اسلام مطلع شوند باید از فیلتری آشنا بشوند که سردمداران آن‌ها تعریف کرده‌اند. در واقع کل کفر جهانی مبتنی بر فیلتر است. این استاد حوزه، فضای مجازی را سبب شکسته شدن این انحصار دانست و گفت: شبکه اینترنت و فضای مجازی این حصر را شکسته و این فضا در اختیار کسی است که می‌تواند هرگونه اطلاعاتی را از جمله اطلاعات در مورد دین الهی و معارف حقه کسب کند.

الزامات زیست و کنشگری بانوان طلبه در فضای مجازی

حجت الاسلام والمسلمین عبدالکریم بهجت پور رییس مرکز مدیریت حوزه علمیه خاوران در چهارمین نشست از سلسله نشست‌های علمی پژوهشی دین و فضای مجازی که

با موضوع «الزامات زیست و کنشگری بانوان طلبه در فضای مجازی»، در دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی پژوهشگاه فضای مجازی و به مناسبت هفته پژوهش برگزار شد، با اشاره به برخی الزامات حضور بانوان در این عرصه گفت: در فضای مجازی باید از شأن زندگی و حیات خانوادگی خانم‌ها به شدت محافظت کرد و باید مسائل مجازی آنان در فضای مجازی مدیریت شود.

وی با اشاره به شاخص سازی برخی از زنان به اصطلاح سلبریتی در فضای مجازی، بر لزوم شاخص سازی زنانی همچون حضرت فاطمه ۳ تأکید کرد و اظهار داشت: باید سعی کرد زنانی را در فضای مجازی به عنوان الگو برای اسلامی نشان داد که از همه لحاظ کامل و شرایط شاخص بودن را دارا باشند. حجت الاسلام والمسلمین بهجت پور با اشاره به تقسیم سیستم آموزشی حوزه علمیه به حوزه برادران و حوزه خواهران تصریح کرد: باید یک چنین فضایی را در فضای مجازی برای زنان جامعه اسلامی نیز ایجاد کرد. مدیر حوزه‌های علمیه خواهران سراسر کشور در ادامه تأکید کرد: ممکن است برخی این دیدگاه را نپسندیده و ما را مورد هجمه قرار دهند؛ ولی زنان و خانواده‌های متدین و کسانی که خانواده‌های پایدار دارند، حتماً از این فضا استفاده خواهند کرد.

وی با بیان اینکه باید حدود و مرزهای ورود زنان به فضای مجازی مشخص شود اظهار داشت: باید به این مسأله توجه شود که دیوار حیا و عفاف زنان اسلامی نازک و فرو ریخته نشود تا زنان جامعه اسلامی را به منجلاب بی حیایی و بی عفتی نکشاند.

مدیر حوزه‌های علمیه خواهران سراسرکشور با بیان اینکه حوزه علمیه خواهران و بانوان طلبه باید فعالیت‌های خود در فضای مجازی را گسترش دهند گفت: متأسفانه خواهران و بانوان ما هنوز این مهارت را به میزان دلخواه بدست نیاورده اند.

حجت الاسلام والمسلمین بهجت پور با اشاره به برخی از مسائل حل نشده در بین برخی از بانوان در جامعه خاطر نشان کرد: برخی از مسائل مثل چرایی عفاف و حجاب و مسائلی از این قبیل باید در فضای مجازی مدیریت شود و بانوان حوزوی در این زمینه‌ها فعالیت کرده و در تبیین امور مربوط به زنان نقش خود را به خوبی ایفا کنند.

حاکمیت و سیاست‌گذاری رمزار از منظر فقه

اختتامیه نشست‌های علمی پژوهشی دین و فضای مجازی هفته پژوهش در روز پنجشنبه ۲۵ آذرماه، در دفتر مطالعات اسلامی پژوهشگاه فضای مجازی با

سخنرانی آیت‌الله محسن اراکی و با موضوع حاکمیت و سیاست‌گذاری رمزار از منظر فقه، برگزار شد.

آیت‌الله محسن اراکی عضو مجلس خبرگان رهبری در ابتدای نشست به بیان مسائلی پیرامون انجام معامله با بیگانگان از طریق رمزار پرداخت و بیان کرد: در حوزه معاملات با بیگانگان اینکه بتوانیم به طور کلی با پول اعتباری معامله کنیم، یعنی پول اعتباری بدهیم و کالای حقیقی بگیریم، بر اساس قاعده الزام اشکالی شرعی ندارد و ما با آن‌ها به شیوه‌ای برخورد می‌کنیم که خودشان می‌پذیرند.

قاعده الزام در بسیاری از تعاملات بین‌المللی از جمله تعاملات اقتصادی کاربرد دارد. آیت‌الله اراکی ضمن تصریح به وجود نظام اقتصادی در اسلام، افزود: بحث رمزارزها و هر مقوله‌ای از مقولات اقتصادی که مربوط به رفتار اجتماعی و رفتار حاکمیتی می‌شود، اگر بخواهیم از نظر فقهی بررسی کنیم باید در چارچوب نظام اقتصادی به آن نگاه کنیم. اسلام نظام اقتصادی دارد، فقه نظام اقتصادی دارد همان‌طور که فقه نظام سیاسی دارد. در ادامه آیت‌الله اراکی، عضو مجلس خبرگان رهبری به اهمیت تبیین تفاوت رفتارهای اجتماعی و فردی پرداخت و بیان کرد: رفتارهای انسانی، گاهی رفتارهای شخصی است و هیچ ارتباطی به دیگران ندارد. اما رفتارهای اجتماعی رفتار با دیگران است، رفتار در محیط جامعه است لذا رفتار اجتماعی محکوم به قوانین دیگری غیر از قوانینی که حاکم بر رفتارهای فردی است می‌باشد، این مسئله اختصاصی به نظام‌های اسلامی هم ندارد.

وی درباره فقه حکومتی و اهمیت این موضوع افزود: به تعبیر حضرت امام‌راحل رحمته‌الله‌علیه اسلام چیزی غیر از نظام حکومتی نیست. فقه اصلی ما فقه نظام است، نه اینکه فقه نظام فرع فقه خرد باشد. لذا از فقه نظام، تعبیر به فقه رفتار انسان کلان می‌کنیم. مسئله انسان کلان مسئله مهمی است و از اساس

و پایه‌های جامعه‌شناسی اسلامی است. عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم در ادامه گفت: در فقه سیاسی اسلامی، به حاکم ولی امر گفته می‌شود. آن کسی که حق دارد فرمان بدهد و اراده دیگران را با اراده خود همسو کند، ولی امر است. البته این ولایت امر از سوی خداوند صادر می‌شود. له الخلق والامر. اگر نبی آگروسی اگر فقیه عادل در زمان غیبت ولایت پیدا می‌کند و اختیار پیدا می‌کند، این اختیار او از ناحیه خداست. وقتی که چنین حاکمیتی پیدا کردیم، یک انسان کلان پیدا می‌کنیم، دیگر انسان، انسان خرد نیست.

لذا این فقهی که ما داریم، فقهی است که فقه احکام انسان خرد را تبیین می‌کند، یعنی انسانی که در حکومت نگاه به آن نمی‌شود. در این نگاه، طبیعتاً پدیده‌های جدیدی به وجود می‌آید که در رفتار انسان‌های خرد به وجود نمی‌آید، مثل پدیده بانک، بیمه، بورس. عضو مجلس خبرگان رهبری در بخش دیگری از سخنان خود به مسئله تبادل و اصل تعادل در قرآن پرداخت و بیان کرد: تبادل یعنی مبادله اقتصادی و مبادله اقتصادی یعنی دادوستد. وی گفت: یکی از مهم‌ترین قوانین دادوستد این است که عادلانه باشد و با هم از لحاظ ارزش برابری کند. **وَيْلٌ لِلْمُطَفِّفِينَ الَّذِينَ إِذَا أَكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ، وَإِذَا**

مراسم رونمایی ۵ اثر از مجموعه آثار دفتر مطالعات اسلامی

همزمان با اختتامیه سلسله نشست‌های علمی پژوهشی دین و فضای مجازی در هفته پژوهش، آئین رونمایی از ۵ اثر از مجموعه آثار دفتر مطالعات اسلامی پژوهشگاه فضای مجازی با حضور آیت الله محسن اراکی (عضو مجلس خبرگان رهبری) در روز پنجشنبه ۲۵ آذرماه در محل دفتر مطالعات اسلامی واقع در قم برگزار شد.

کتاب «نظام موضوعات، مسائل و کاربردهای فقهی تکنولوژی هوش مصنوعی»
کتاب «مالکیت در فضای مجازی از منظر فقهی» کتاب «وضعیت شناسی پژوهش‌های اسلامی رمازرها در جهان»

کتاب «وضعیت شناسی پژوهش‌های اسلامی فضای مجازی»
کتاب «جرم انگاری از منظر فقهی با تاکید بر مسائل فضای مجازی»

بیانیه دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی پژوهشگاه فضای مجازی، در خصوص واکنش‌های اخیر به سخنان آیت‌الله اراکی در خصوص رمزارز و متاورس

بسم الله الرحمن الرحيم

دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی پژوهشگاه فضای مجازی، ناظر به مواضع برخی از اساتید و جریان‌ات نسبت به سخنان اخیر حضرت آیت‌الله اراکی پیرامون حکم خرید و فروش رمزارز و حکم خرید زمین در متاورس، که در سلسله نشست‌های علمی «دین و فضای مجازی» در این دفتر مطرح گردید، بر خود لازم می‌داند نکات ذیل را متذکر شود:

نشست‌های علمی، عرصه‌ای برای عرضه‌ی یافته‌های علمی اساتید و پژوهشگران در زمینه‌های مختلف است. لذا ایجاد فضایی آزاد برای ارائه نظرات علمی در خصوص مباحث دین و فضای مجازی، از اولویت‌های این دفتر به شمار می‌آید، از این رو هرگونه فضا سازی و تقابل غیرعلمی و ژورنالیستی با مباحث علمی را مغایر با اهداف و مأموریت‌های خود می‌داند، چنانکه با فضای علمی و پژوهشی نیز مغایر است.

انتظار می‌رود مخالفان این نظریه، طبق رویه‌های مرسوم علماء از گذشته تاکنون، در فضایی کاملاً علمی، استدلال‌های مطرح‌شده را ردّ و استدلال‌های فقهی بر اثبات نظر دوم، اقامه فرمایند. دفتر مطالعات اسلامی وظیفه خود می‌داند با ایجاد شرایط تضارب آراء اندیشمندان حوزوی در فضای آزاد عقلانی، حرکت رو به کمال تولید علم را بیش از پیش شتاب دهد.

علیرغم آنکه فقه، همواره در فرایند افتاء، به اقتضائات روانشناختی و جامعه‌شناختی موضوع، توجه ویژه دارد، لیکن بر مبنای عقلانی-و حیوانی استوار است. انتظار جامعه مؤمنین نیز از دین مبین اسلام، چونان نوری است که راه پیش روی خویش را از بی‌راهه روشن سازد، نه آنکه مبتنی بر تمایلات نفسانی وی، تنظیم گردد. لذا دفتر مطالعات اسلامی از همه‌ی نظریه‌هایی که در پی ساختن جامعه‌ی آینده مبتنی بر آموزه‌های عقلانی و حیوانی دین اسلام هستند، در حوزه‌ی موضوعی مأموریت خود حمایت می‌کند.

و من الله التوفیق / دفتر مطالعات اسلامی فضای مجازی - ۲/۱۰/۱۴۰۰

عضو مجلس خبرگان رهبری با سرپرست دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی دیدار کرد

حضرت آیت الله احمد مبلغی عضو مجلس خبرگان رهبری با حضور در دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی با سرپرست و کارشناسان این دفتر

دیدار و گفتگو کرد. در ابتدای این نشست، حجت الاسلام والمسلمین رضا حاج حسینی سرپرست دفتر مطالعات اسلامی ضمن خیر مقدم و معرفی این دفتر به تشریح آثار و فعالیت‌های علمی و پژوهشی انجام شده پرداخت.

در ادامه این نشست، آیت الله احمد مبلغی ضمن ابراز خرسندی از شکل‌گیری و حائز اهمیت خواندن فعالیت‌های این دفتر، بر ضرورت تقویت و توسعه فعالیت‌ها از جمله برگزاری رویدادهای علمی به ویژه در خصوص تبیین مسئله حکمرانی تأکید کرد.

ایشان همچنین نگاه تمدنی و فرصت‌محورانه به فضای مجازی را در صدور اسلام به سراسر جهان را ضروری دانست و عنوان کرد: شیوه‌های حکمرانی متناسب با ماهیت، ویژگی‌ها و ظرفیت‌های فضای مجازی، متفاوت با فضای فیزیکی است که نیازمند پژوهش و بازبینی یا بازتعریف است.

انتشار سومین شماره خبرنامه انگلیسی «اسلام و فضای مجازی» سومین شماره خبرنامه انگلیسی «اسلام و فضای مجازی»، به همت واحد بین الملل دفتر مطالعات اسلامی فضای مجازی منتشر شد. این خبرنامه به بازتاب اخبار حوزه فضای مجازی اسلامی در حوزه‌های داخلی و خارجی و نیز اخبار دفتر می‌پردازد.

برخی از مطالب این شماره از این قرار است:

اپل برنامه «قرآن مجید» و انجیل را از اپ استور کشور چین حذف کرد.

دکتر فیروزآبادی: باید در فضای مجازی، قلمرو اسلامی ایجاد کنیم.

آیت‌الله حسینی بوشهری: نظر مراجع تقلید بر مسدود کردن فضای مجازی نیست.

نشست اسلام‌هراسی در فضای مجازی با ارائه دکتر سید هادی ساجدی

در این نشست دکتر سید هادی ساجدی استادیار دانشگاه باقرالعلوم، به تبیین واژگان و مفردات مسئله اسلام‌هراسی پرداخت و گفت: اسلام‌هراسی، نوعی خصومت غیرمنطقی برخی گروه‌ها و جریان‌ها در غرب محور با مسلمانان است. دشمنی و

خصومت مفروض به لحاظ نظری بر بنیان شرق‌شناسی مدرن می‌باشد. دکتر ساجدی به بررسی یکی از مهم‌ترین مبانی نظری اسلام‌هراسی یعنی گفتمان «شرق‌شناسی» به ویژه رویکرد انتقادی ادوارد سعید پرداخت و گفت: کلیشه‌های شرق‌شناسانه در سده‌های اخیر، همواره به عنوان منبع و مرجع اطلاعاتی غربیان از اسلام و مسلمانان مورد استناد قرار گرفته و به نوعی منشا و ریشه اسلام‌هراسی معاصر محسوب می‌شوند. برخی از مشهورترین این کلیشه‌ها عبارتند از: توسعه نیافته، متحجر، تندرو، تروریست و زن‌ستیز. غربی‌ها به دنبال شناخت اسلام نبودند بلکه آن‌ها به دنبال این بودند که به دیگران اسلام را آنگونه معرفی کنند که خود می‌خواهند.

Live Webinar
6

ISLAMOPHOBIA
FREEDOM OF RELIGION

Scientific Meeting

Dr. Seyed Hadi Sajedi
Assistant Professor of Baqir al- Oluh University

Topic:
Islamophobia in Cyberspace

Date: Sunday, November 21, 2021
Time: 12:30 PM in Tehran time, 10:00 AM London, 5:00 PM Manila

Live Webinar in:
oisc.virtual

Logos of various organizations and universities are displayed at the bottom.

دکتر ساجدی سپس به تبیین دوازده ویژگی اسلام‌هراسی در فضای مجازی پرداخت که برخی از آن‌ها از این قرار است:

- ایجاد ارتباط بین اسلام و مفاهیم منفی
 - اغراق در هر نکته منفی
 - عدم توجه به منابع اسلامی در مورد اسلام
- در پایان، استادیار دانشگاه باقرالعلوم راه مقابله با اسلامی‌هراسی را افزایش سواد رسانه‌ای مردم، آموزش و بکارگیری جوانان مسلمان برای ایفای نقش فعال در فضای مجازی دانست و گفت: این حجم از اسلام‌هراسی در فضای مجازی، برخی از جوانان غربی را به شک انداخته است و آن‌ها را به شناخت دقیق تر اسلام و رجوع به منابع اصلی ترغیب نموده است و این جنبه مثبت اسلام‌هراسی است.

برگزاری جلسه نقد «بررسی فقهی ارائه الگو برای لایه‌مند کردن فضای مجازی بر اساس تولید محتوا برای کودکان»

سومین کرسی ترویجی ارائه مقالات مرتبط با جشنواره بین‌المللی «دین و فضای مجازی» با ارائه خانم محبوبه راستین با موضوع «بررسی فقهی ارائه الگو برای لایه‌مند کردن فضای مجازی بر اساس تولید محتوا برای کودکان» با نقد و بررسی دکتر سید علیرضا طباطبایی دکتری حقوق فضای مجازی و حسین حسینی کارشناس دفتر مطالعات اسلامی فضای مجازی، برگزار شد. خانم راستین مطالب خود را در سه بخش دسته‌بندی و ارائه نمودند؛

- تبیین ضرورت لایه‌مند کردن فضای مجازی؛
 - روش تولید محتوا در این مدل؛
 - بستر انتقال محتوا
- وی با اشاره به اینکه رویکردش در ارائه راه حل، رویکردی ایجابی است، اظهار

داشت: رویکرد ما در این موضوع رویکردی ایجابی است تا کودک و نوجوان تمایل بیشتری به این رویکرد داشته باشند. روش ما سلب دسترسی نیست؛ بلکه جذاب سازی تولید محتوا است.

در ادامه این نشست دکتر طباطبایی ضمن تشکر ویژه از خانم راستین بابت تحقیق درباره این موضوع به بررسی و نقد آن پرداخت و گفت: موضوع این پژوهش بررسی فقهی ارائه الگو برای لایه مند کردن فضای مجازی بر اساس تولید محتوا برای کودکان است؛ اما از بررسی فقهی به جز موارد اندکی مانند نفی سبیل، نشانی وجود ندارد. عنوان مقاله، بازتاب دهنده پژوهش است و باید رویکرد فقهی در بررسی ها بیشتر منعکس می شد.

در ادامه آقای حسین حسینی به نقد مقاله پرداخت و گفت: در بررسی فقهی این موضوع باید در کنار قاعده نفی سبیل، موضوع حفظ نظام و عزت هم مورد بررسی قرار می گرفت. نکته بعدی نحوه ترتیب مباحث است که می توان آیات و روایات مرتبط با بحث را مقدم آورد و در چارچوب آن به عقل عملی رسید و ادله

عقلی را مترتب بر آن ذکر کرد. موضوع محوری کودک هم مغفول مانده است و به بحث لایه مندی و مفهوم آن توجه ویژه‌ای نشده است؛ در حالی که در موضوع به عنوان یک بخش به آن تصریح شده است و باید به صورت دقیق و علمی به این محور به تفصیل پرداخته می‌شد.

انتشار پنجمین و ششمین شماره خبرنامه عربی «اسلام و فضای مجازی»

پنجمین و ششمین شماره خبرنامه عربی «اسلام و فضای مجازی»، به همت واحد بین الملل دفتر مطالعات اسلامی فضای مجازی منتشر شد. این خبرنامه به بازتاب اخبار حوزه فضای مجازی اسلامی در حوزه‌های داخلی و خارجی و نیز اخبار دفتر می‌پردازد.

جهت مطالعه این خبرنامه‌ها به سایت yun.ir/zmiti9 مراجعه نمایید.

برگزاری نشست نقد و بررسی مقاله « بررسی فقهی عقلایی مالیت در فضای مجازی »

چهارمین کرسی ترویجی و ارائه مقالات مرتبط با جشنواره بین المللی «دین و فضای مجازی» با ارائه حجت الاسلام عسگر درخشان دوست دبیر گروه فقه مرکز دانش بازی های رایانه ای مدبر، با موضوع «بررسی فقهی عقلایی مالیت در فضای مجازی» و نقد و بررسی حجت الاسلام والمسلمین ابوالحسن حسینی، کارشناس دفتر مطالعات اسلامی فضای مجازی و حجت الاسلام والمسلمین حسین حجامی دبیر جشنواره علامه حلی، برگزار شد.

حجت الاسلام عسگر درخشان دوست دبیر گروه فقه مرکز دانش بازی های رایانه ای مدبر با اشاره به دو تلقی از مفهوم فضای مجازی، خاطرنشان کرد: یکی از تلقی ها، تلقی دو فضایی شدن است؛ یعنی یک فضا به فضای قبلی اضافه شده و یک فضای حقیقی و واقعی و یک فضای مجازی داریم. تلقی دیگر، امتداد داشتن فضای مجازی در ادامه فضای خارجی و حقیقی است. فضای واقعی

تسامح است و تعبیر فضای حقیقی و مجازی بهتر است. در این جا دو فضا نداریم. ارتباط تنگاتنگی بین این دو وجود دارد و در واقع فضای مجازی گسترش فضای حقیقی است. به نظر می‌رسد، این تلقی دوم قریب به واقع و صحیح تر است. درخشان دوست بهترین و مختصرترین تعریف فضای مجازی را «تعامل کاربران در بستر شبکه» دانست و گفت: است؛ عنوان مالیت را نمی‌توان بر شبکه نهاد و طبیعتا عنصر تعامل بر یک موضوع در فضای مجازی است که عنوان مالیت بر آن می‌تواند مورد بحث قرار گیرد. طبیعتا تعامل بر محتوا در قالب‌های مختلف آن صورت می‌گیرد. این محتوا گاهی ارزشمند است و از نگاه عرف و عقلا دارای ارزش است. پس با توجه به اینکه فضای مجازی امتداد فضای حقیقی است، مال در فضای مجازی نیز به همان معنایی که در فضای حقیقی است، متعلق فقهی و حقوقی قرار می‌گیرد.

در ادامه این نشست حجت‌الاسلام حجامی به نقد و بررسی این نظریه پرداخت و گفت: تعابیر زیادی در مورد معنای دقیق مال در آیات و روایات وجود دارد که به طور مثال در آیه ۱۸۰ سوره بقره از مال تعبیر به خیر کرده است که می‌توان به معنای مالیت در فضای مجازی هم تعمیم دهیم. بنای عقلایی چیزی که مورد تایید همه عقلای عالم با همه سلاقی مختلف باشد. در بعضی موضوعات مالی فضای مجازی مثل رمزارزها چنین اجماعی از طرف عقلا وجود ندارد. افراد مختلفی از ادیان و مذاهب مختلف بحث مالیت ارز دیجیتال و رمزارزها را نمی‌پذیرند. پس دلیل بنای عقلای مالیت این موارد قابل خدشه است. باید تعریف دقیقی از عقلا در این مقاله ذکر می‌شد که آیا منظور عقلایی هستند که در فضای مجازی فعالیت دارند یا عموم عقلا اعم از فعالان و غیر فعالان در عرصه فضای مجازی را شامل می‌شود.

۱. كُنِبَ عَلَيْكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ إِنْ تَرَكَ خَيْرًا الْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ بقره/۱۸۰

در ادامه این نشست ناقد دوم حجت‌الاسلام حسینی، با اشاره به اینکه تفاوت معنای عرفی و عقلایی باید بیشتر مورد توجه نویسنده قرار می‌گرفت، خاطر نشان کرد: برخی فقها بر این عقیده‌اند، صرف رغبت ایجاد مالیت می‌کند؛ اما مالکیت عقلایی اتحاد عقلای عالم نیست بلکه تحلیل نیاز و توجه به نیاز است. مکاتب می‌توانند در بنای عقلا مختلف برخورد کنند. مالیت حقیقی چیزی است که درازای آن پول یا چیزی به صورت عادی و حقیقی، دریافت و یا پرداخت می‌شود؛ ولی داد و ستد مجازی، صرفاً اعتباری و مجازی است و باید به این امر در تبیین مالیت مجازی دقت شود.

نشست شاخص‌های جهاد تبیین

یکصد و دومین نشست از سلسله نشست‌های علمی پژوهشی دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی پژوهشگاه فضای مجازی با محوریت دین و فضای مجازی با موضوع «شاخص‌های جهاد تبیین» با سخنرانی حجت‌الاسلام والمسلمین احتشام امام جمعه موقت کاشان و استاد حوزه و دانشگاه در روز چهارشنبه ۱ دی ماه در سالن جلسات این دفتر برگزار شد.

دین و فضای مجازی

نشست علمی و پژوهشی
دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی پژوهشگاه فضای مجازی

شاخص‌های جهاد تبیین

با حضور
حجت‌الاسلام والمسلمین احتشام امام جمعه موقت کاشان و استاد حوزه علمیه و

زمان: چهارشنبه ۱ دی ماه ساعت ۱۰ صبح
مکان: تهرپلوار آژانس ساختمان نهم، دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی
نست بصورت حضوری و مجازی برگزار می‌گردد.

پخش زنده (با ترافیک رایگان):
abarar.tv
heyatonline.ir/heyat/3491

جهت کسب اطلاعات بیشتر
و ثبت نام به آدرس زیر مراجعه فرمایید:
@oisc_amuzesh

مبنای جهاد کبیر و جهاد تبیین در بیانات مقام معظم رهبری حفظه الله

حجت الاسلام والمسلمین احتشام در ابتدای سخنان خود با اشاره به اینکه اصولاً هر کاری که بخواهد در چارچوب اسلام ناب محمدی تبیین شود، لزوماً باید مبنای عقلانی و وحیانی داشته باشد، گفت: تا نتوانیم زیرساخت‌های فکری محکمی برای موضوعات نوپدید پیدا کنیم، علی‌القاعده کار دراز مدت موفق نمی‌توان ارائه کرد. مبنای قرآنی جهاد کبیر و جهاد تبیین که مقام معظم رهبری در دیدار با جوانان فرمودند چیست؟ قرآن می‌فرماید: «اِتَّبِعُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ»^۱ وی گام اول برای انسان مومن را تقوا دانست و گفت: انسان بدون خدای متعال، یا کار نخواهد کرد، یا کار قوی نخواهد کرد. در صورت بی‌تقوایی موجود خیلی مؤثری نخواهیم بود؛ لذا باید تقویت روحی برای ایمان الهی کنیم. خدای متعال بنای عاقبت بخیری در این دنیا را بر رهیافت وسیله‌های مناسب قرار داده است. دوره‌ای که فضای مجازی نبود وظایفی متناسب با آن زمان داشتیم و در زمان کنونی که فضای مجازی سرعت ارتباطات و تعاملات را گسترش داده، باید مسئولیت‌پذیری متناسب با این زمان را داشته باشیم.

امام جمعه موقت کاشان دومین گام ضروری برای مومن را بهره‌گیری از قوه تعقل دانست و گفت: بهترین وسیله برای رسیدن به این فلاح، عقل است و عنصر سوم بعد از ایمان و عقل جهاد در راه خدا است. انسان مومن اگر مثل شهید مطهری کار نکند اگر مثل امام راحل اجتهادی وارد جهاد نشود نمی‌تواند به موفقیت برسد. این جهاد اعم از جهاد نظامی و جهاد تبیین در جنگ نرم است و انسان مؤمن متقی عاقل بدون این جهاد و تحمل سختی‌ها به درجات و اجر عظیم نمی‌رسد. همه فتنه‌ها در راستای تحقق وعده الهی است. جهادی که می‌خواهد بر مبنای مثلث معرفت و بصیرت و شجاعت رقم بخورد بیشترین اثرگذاری را خواهد داشت.

وی ادامه داد: چرا شهید مطهری کتاب جاذبه و دافعه امیرالمؤمنین علیه السلام را می نویسد؟ برای اینکه به مردم بفهماند که امیرالمؤمنین که نسبت به خلخال زن یهودی آن واکنش را نشان می دهد، سخت ترین دشمنان را دارد؛ به همان اندازه که جذب می کند، به همان اندازه در مقابل طاغوت و ظالم می ایستد. امام جمعه موقت کاشان شجاعت را لازمه جهاد تبیین دانست و گفت: در فتنه ۸۸ عده بسیاری فهمیدند که حق با رهبری است اما شجاعت لازم را برای تبیین حقایق پیدا نکردند. عده ای هم منتظر بودند تا رهبری سخنرانی کنند و سپس آن صحبت ها را تکرار کنند. هیچ گاه ریسک پذیر نبودند، چون ترسیدند که متهم شوند.

وی در بیان شاخصه های جهاد تبیین گفت: شاخصه اصلی جهاد تبیین معرفت نسبت به گذشته و بهره گیری از تجارب گذشته برای استفاده در آینده با تفسیر صحیح به نسل جدید است. جهاد تبیین یعنی خواص به میدان بیایند و آرمان انقلاب را پیگیری کنند.

SERIES OF ACADEMIC MEETINGS ON
RELIGION AND CYBERSPACE
ACADEMIC MEETING

LIVE WEBINAR
7

**CYBERSPACE AND ITS IMPACT ON
SOCIAL COMMUNICATION SYSTEM
OF MUSLIM COMMUNITIES**

Dr. Ahmad Olyaei
PHD IN CULTURE AND COMMUNICATION

TUESDAY, 28 DECEMBER 2021
TIME: 10:30 AM IN TEHRAN, 8:00 AM LONDON

OISC.VIRTUAL
heyatonline.ir/heyat/3491

Logos of OISC, Islamic Consultative Assembly, and other institutions.

ارتباطات در شبکه‌های اجتماعی فاقد روح جمعی و ارتباط است

هفتمین نشست از سلسله نشست‌های دین و فضای مجازی با موضوع «فضای مجازی و تأثیر آن بر نظام ارتباطات اجتماعی جوامع مسلمان» برگزار شد. این نشست برخط و به زبان انگلیسی در دفتر مطالعات اسلامی فضای مجازی و با همکاری خبرگزاری ابنا، هیئت آنلاین و نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در پردیس فارابی دانشگاه تهران، برگزار شد.

حجت الاسلام اولیائی در ابتدا به تبیین مفهوم فضای مجازی پرداخت. وی گفت: فضای مجازی مفهومی است که یک فناوری دیجیتال به هم پیوسته گسترده را توصیف می‌کند. این اصطلاح ابتدا از داستان‌های علمی تخیلی وارد فرهنگ عامه شد. این فضا یک فضای حقیقی است که ما دیگر یک فرستنده صرف نیستیم، بلکه تولیدکننده و بازتولیدکننده محتوا هستیم. در این شبکه ما به طور متقابل باورها، آداب و ارزش‌ها و عادات یکدیگر را جذب می‌کنیم. استاد دانشگاه باقرالعلوم گفت: امروز زندگی بدون فضای مجازی غیرممکن است. ما باید به فضای مجازی به مثابه نوعی از ارتباطات توجه کنیم چراکه فضای مجازی به عنوان ظرف تعامل و ارتباطات است و از آن‌رو که در زندگی ما و سبک زندگی ما تأثیرات زیادی گذاشته، اهمیت زیادی دارد. افراد سراسر دنیا می‌توانند در این فضا باهم ارتباط برقرار کنند و همین امر موجب ایجاد مدل جدیدی از ارتباطات شده است که جامعه مدرن را شکل داده است. ارتباطات بین ملت‌ها و افراد مختلف در فضای مجازی در حال انجام است و در طی فراگیری ویروس کرونا در جهان این امر تشدید شده است. من نمی‌خواهم فضای مجازی را به شبکه‌ها اجتماعی تقلیل دهم اما از آن جهت که ارتباطات نقطه ثقل بحث امروز است، بحشم را به سمت شبکه‌های اجتماعی و سپس تاثیر آن بر نظام ارتباطات سوق می‌دهم.

ایشان به برخی آمارها در مورد حضور قشرهای مختلف مردم در شبکه‌های اجتماعی پرداخت و گفت: در ایران در سال ۱۳۹۹ شمسی بیش از ۶۵ درصد افراد پانزده ساله و بالاتر، حداقل در یک شبکه اجتماعی عضو بوده‌اند. در حالی که این میزان در سال ۱۳۹۶ معادل ۵۳ درصد بوده است.

دکتر اولیائی علت حضور افراد مختلف در فضای مجازی را به تبیین پنج ویژگی پست مدرنیسم مرتبط دانست و گفت: امروز در کشور ما و در سراسر

با مطالعه موردی رمز ارز» با نقد و بررسی اساتید محترم حجت الاسلام والمسلمین عبدالحمید مردانی نویسنده و استاد حوزه و دکتر فریبا شهیدی فر استاد و پژوهشگر حوزه و دانشگاه، بصورت مجازی برگزار شد. اهم مطالب بیان شده توسط نویسندگان مقاله:

ماهیت پول از نظر فقه

در بین دانشمندان اسلامی دو نظریه اصلی را در خصوص ماهیت پول وجود دارد:
الف) نظریه مالیت اعتباری (قدرت خرید)

قدرت خرید عبارت است از قدرت حصول بر مقدار معینی از کالاها و خدمات که مقدار پول معینی آن را امکان پذیر می سازد. از نخستین افرادی که به این نظریه معتقدند شهید آیت الله صدر است که پول های اعتباری را در حکم پول های کاغذی می دانست. یعنی ارزش آن به مقدار ارزش طلای مکتوب در قوانین پولی کشور نیست بلکه ارزش آن توسط دولت و قانون به آن داده می شود.

ب) نظریه ارزش اسمی

نظریه ارزش اسمی: در این نظریه محور اصلی در تمام مبادله های اقتصادی و مبادله هایی که با پول انجام می شود ارزش اسمی پول است. طرفداران این نظریه پول را یک مال مثلی دانسته و موضوع و مقوم مثلث پول را مانند درهم و دینار صدر اسلام همان ارزش اسمی آن می دانند و پول را یک کالای قیمی می دانند.

دیدگاه های مختلفی که با رویکرد فقه موضوعات به فقه حکومتی پرداخته اند: دیدگاه اول: در این دیدگاه برخی فقها احکام حکومتی را تنها در حوزه «ما لانص فیه» نافذ می دانند؛ یعنی آنچه که برایش متنی در قرآن وجود ندارد و احکام ثابتی برای آن جعل نشده است. اما برخی دیگر از فقها مبتنی بر نگرش حداکثری به استناد ادله ولایت فقیه دامنه حکم حکومتی را مطلق

دانسته و برای حاکم حق جعل حکم در همه عرصه‌ها را قائل‌اند. دیدگاه دوم: تلقی دیگر از فقه حکومتی آن را معادل فقه سیاسی می‌داند که نگرش فقهی به موضوعات تخصصی عرصه سیاست است و مجموعه‌ای از مباحث فقهی ناظر به سیاست و رفتار سیاسی حاکمیت را شامل می‌شود و به موضوعاتی از قبیل مبانی حکومت، مشروعیت و حقانیت حکومت، نظام سیاسی اسلام، ساختار قدرت و کیفیت توزیع اختیارات، جایگاه مردم و مشارکت سیاسی، شرایط و حدود اختیارات حاکم می‌پردازد.

دیدگاه سوم: برای اجرای بخشی از احکام فقهی همچون دیات، حدود قصاص، قضا و جهاد به حاکمیت نیاز است و حکومت آن‌گاه حکومت دینی خواهد بود که این دسته از احکام فقهی را اجرا نماید. البته حکومت برای تحقق و اجرای احکام فقهی به یک سلسله قوانین و آیین‌نامه‌های اجرایی احتیاج دارد که از الزامات اجرای حکم هستند و منتهی به اجرای احکام فقهی می‌شوند.

دیدگاه چهارم: فقه حکومتی علاوه بر اینکه مقام استنباط حکم را دربردارد می‌بایست به تراحات پیش‌آمده در مقام اجرای فقه ورود پیدا کرده و برای حل مشکلات و تراحات و بهینه‌سازی اجرای احکام، راهکارهای فقهی ارائه دهد. دیدگاه پنجم: فقه حکومتی، فقهی با رویکرد حکومتی به فقه؛ طبق این دیدگاه فقه می‌بایست ابعاد و زوایای اجتماعی آثار و تبعات اجرای حکم در صحنه‌ی جامعه و همچنین مقدرات و تنگناهای اجرایی را در استنباط حکم مورد ملاحظه قرار دهد و از نگاه انتزاعی صرف فاصله بگیرد. در این نگاه مسائل و موضوعات فقهی به صورت موضوعات از هم منفصل مطالعه نمی‌شود؛ بلکه نظام یک کل به هم پیوسته است که این موضوعات در آن به یک سیستم و شبکه‌ی یکپارچه تبدیل شده‌اند.

اهم مطالب مطرح شده توسط ناقدین:

خانم شهیدی فرد را ابتدا ضمن تشکر از ارائه دهندگان گفت: این مقاله نظم خاصی ندارد و واژگان کلیدی مثل واژه پول به خوبی تعریف نشده و تقسیم بندی درستی هم از آن ارائه نشده است. در تعریف رمزارز و تفاوت آن با پول های دیجیتال هم این خلاء احساس می شود. در واژگان کلیدی حتما باید مسائل مستحدثه و نوظهور در این مساله و انواع آن اشاره شود. به معایب رمزارز اشاره شده ولی بصورت منظم و جداگانه به این موضوع پرداخته نشده است. انعکاس آرای فقهای معاصر بخش دیگری است که در مقاله آمده و تکثر سوال که به ۲۵ سوال می رسد، خارج از قواعد مقاله علمی پژوهشی و یا حتی علمی ترویجی است.

وی افزود: مهمترین اشکالاتی که از نظر بنده به این مقاله وارد است، این است که پیشینه شناسی موضوع انجام نشده و مستندسازی هم در این مقاله کمتر صورت گرفته است.

درادمه حجت الاسلام عبدالحمید مردانی نیز ضمن تشکر از نویسندگان مقاله و دفتر مطالعات اسلامی به خاطر برگزاری نشست اظهار داشت: با وجود تکراری بودن موضوع، چون مقاله به دنبال نوآوری جدید برای حل مسئله است، قابلیت نقد و بررسی دارد. اولین نقد به مقاله این است که عنوان مقاله مقایسه رویکردهای فقهی رمزارزها است، اما خیلی مجمل به این موضوع پرداخته شده و بیشتر به توصیف رویکردها پرداخته شده است. وی ادامه داد: در قسمت هایی از چکیده مثل رمزارزهای ققنوس و پیمان و روش تحقیق اجتهادی برخی محققین، وعده به تفصیل و تشریح موضوع در متن مقاله شده که چنین تفصیلی مشاهده نمی شود. در قسمت هایی از نتیجه گیری هم نمی توان چنین نتیجه ای را از متن مقاله استخراج کرد و دارای ابهاماتی در این زمینه است.

در ادامه استاد مردانی اشکالات دیگری را به مقاله با ذکر جزئیات بیان نمود و در پایان اظهار داشت: در مجموع، تحقیق خوبی است و با یک راهنمایی فقهی مبتنی بر کسب و مکاسب کار بسیار زیبایی خواهد شد.

برگزاری نقد و بررسی مقاله «نگاهی به مهمترین مسائل فلسفی، اخلاقی و فقهی هوش مصنوعی در اسلام»

ششمین کرسی ترویجی ارائه مقالات مرتبط با جشنواره بین المللی «دین و فضای مجازی» با موضوع «نگاهی به مهمترین مسائل فلسفی، اخلاقی و فقهی هوش مصنوعی در اسلام» با ارائه مؤلف مقاله آقای حسین مطلبی و نقد اساتید معزز حجج اسلام دکتر محسن انبیائی عضو شورای فکری دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی پژوهشگاه فضای مجازی و دکتر علی رضا قائمی نیا، دانشیار پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی در سالن جلسات این دفتر برگزار شد.

اهم مطالب ارائه شده توسط مولف مقاله آقای حسین مطلبی:
واژه هوش مصنوعی به معنای امروزی آن نخستین بار در سال ۱۹۵۶ میلادی توسط «جان مک کارتی»، «ماروین مینسکی» و سایر همکارانشان در «کنفرانس دارموث» وضع گردید.
مینسکی معتقد بود: «نسل بعدی کامپیوترها آنقدر هوشمندند که ماشانس آورده ایم؛ اگر آن‌ها بخواهند ما را در اطراف منزل همچون حیوانات اهلی نگهداری می‌کنند.»

تعریف هوش مصنوعی

هوش مصنوعی بر دو قسم است:

- هوش مصنوعی قوی: ساخت ماشینی که تمامی قابلیت‌های تداعی‌گر هوش در انسان را داشته باشد؛ از قبیل: آگاهی، تفکر، اراده، احساسات، فهم معنا و زبان و...
- هوش مصنوعی ضعیف: ساخت ماشینی که حداقل در برخی از زمینه‌های هوش انسانی کارکرد داشته باشد

رویکردهای مختلف در تحقق هوش مصنوعی

- پیوندگرایی: مبتنی بر شبکه‌های عصبی زیستی
- نشانه‌گرایی: ناشی از نگرش محاسباتی به ذهن
- ریونز کرافت: «بنا بر رویکرد نشانه‌گرایی، ذهن (در معنایی کاملاً واقعی) کامپیوتر است»

مسائل فلسفی-کلامی هوش مصنوعی

- بررسی امکان تحقق هوش مصنوعی قوی بر اساس مبانی حکمت متعالیه
 - جسمانیت الحدوث بودن نفس
- شهید مطهری معتقد است، مبدأ تکون نفس، ماده جسمانی است. ماده این استعداد را دارد که در دامن خود موجودی بی‌روانده با ماوراء الطبیعه

هم افق باشد. اساساً بین طبیعت و ماوراء طبیعت دیوار و حائلی وجود ندارد. هیچ مانعی نیست که یک موجود مادی در مراحل ترقی و تکامل خود تبدیل شود به موجودی غیر مادی.

بنا بر نظریه‌ی خواص روحی نتیجه‌ی امتزاج و ترکیب عناصر ماده نیست و ماده‌ی جسمانی تا در حد مادیت و جسمانیت است فاقد این‌گونه خواص و آثار است، این آثار هنگامی پیدا می‌شود که ماده در ذات و جوهر خود متکامل شود و دارای درجه‌ای از وجود شود که غیرمادی است.

حدود کاربرد هوش مصنوعی ضعیف

وضع چند اصطلاح:

۱- تساوی (=): قرارداد می‌کنیم اگر در زمینه‌ای خاص رایانه به عینه همه‌ی ویژگی‌های ذهن انسان را واجد بود و نیز به طریقه‌ای مشابه چنین عملی را انجام می‌داد، نسبت میان رایانه و انسان را در آن زمینه تساوی می‌نامیم.

۲- کارکرد کامل (☑): قرارداد می‌کنیم اگر در زمینه‌ای خاص رایانه اگر چه به طریقی متفاوت با ذهن انسان ولیکن دارای کارکردی کامل از ویژگی‌های آن باشد، نسبت میان رایانه و انسان را در آن زمینه کارکرد کامل می‌نامیم.

۳- کارکرد ناقص (⊖): قرارداد می‌کنیم اگر در زمینه‌ای خاص رایانه اگر چه نتواند واجد کارکردی کامل از ویژگی‌های ذهن انسان باشد ولیکن بتواند به طریقی در برخی از ویژگی‌های ذهن در آن زمینه خاص کارکرد بیابد، نسبت میان رایانه و انسان را در آن زمینه کارکرد ناقص می‌نامیم.

۴- فاقد کارکرد (☒): قرارداد می‌کنیم اگر در زمینه‌ای خاص رایانه نتواند واجد هیچ‌گونه کارکردی از ویژگی‌های ذهن انسان در آن زمینه خاص بشود، برای کارکرد رایانه در آن زمینه خاص از اصطلاح فاقد کارکرد استفاده نماییم.

مسائل اخلاقی هوش مصنوعی

- ۱- ملاحظات اخلاقی برای انسان
 - ۱-۱. تهدید نسل انسان
 - ۱-۲. چالش بیکاری گسترده
 - ۱-۳. گسترش بی عدالتی
 - ۱-۴. تهدید روابط انسانی
- ۲- ملاحظات اخلاقی برای خود هوش مصنوعی
- فرارنج بردن هوش مصنوعی

مسائل فقهی هوش مصنوعی

- ۱- کاربست هوش مصنوعی در فرآیند اجتهاد
- ۲- تسخیر هوش مصنوعی
- ۳- مالکیت بر هوش مصنوعی
- ۴- وقف هوش مصنوعی
- ۵- احکام ثانویه در خصوص هوش مصنوعی

ناقدین:

در ادامه دکتر علی رضا قائمی نیا به نقد و بررسی مقاله پرداخت و گفت: عنوان مقاله «نگاهی به مهمترین مسائل فلسفی، اخلاقی و فقهی هوش مصنوعی در اسلام» عنوانی کلی است و حق هیچ مساله‌ای را ادا نمی‌کند. اگر بخواهید به عنوان مثال مسائل فلسفی هوش مصنوعی را تبیین کنید خیلی فراوان است و نمی‌توان در یک ارائه به این موضوع پرداخت و گستردگی بسیار فراوانی دارد. علاوه بر این مسائل فلسفی، مسائل دیگری هم هست و به این موارد مذکور محدود نمی‌شود.

وی ادامه داد: در مسائل اخلاقی هوش مصنوعی هم مسائل بیشتری وجود دارد که می‌توان به آن پرداخت مثل منفعت‌گرایی یا اخلاق فضیلت. مسائل فقهی هوش مصنوعی هم به مراتب بیش از این موارد است و نمی‌توان به این تعداد محدود کرد. پس نمی‌توان همه مسائل را در یک مقاله مطرح کرد. این اشکال عمده ای است که به مقاله وارد است.

دکتر قائمی نیا خاطرنشان کرد: هوش مصنوعی را نباید صرفاً یک ابزار دید بلکه دستاورد جدید تکنولوژیک است. یک فناوری ساده نبینیم. بلکه هوش مصنوعی برگرفته از فلسفه خاصی است؛ برآمده از اطلاعات است؛ هوش مصنوعی به معنای پردازش اطلاعات و کسب برای افراد را به عهده دارد. هوش مصنوعی دو دوره را طی کرده است؛ نسل اول علوم شناختی بر اساس محاسبه‌گرایی تفکر را تعریف می‌کردند. نسل دوم علوم شناختی بیشتر به کارکرد مغز انسان مرتبط است و فعالیت شناختی انسان به این موضوع برمی‌گردد. در مرحله دوم به این فکر افتادند که همین نکات را در هوش مصنوعی شبیه‌سازی کنند.

وی افزود: نکته بعدی: حکمت متعالیه هوش مصنوعی قوی را ناممکن می‌داند و مبانی این حکمت مانع آن می‌شود. هویت و موضوعیت خاصی برای بدن انسان قائل است. مراحل عالی تعقل و خلاقیت و تبیین‌های عالم و داشتن تئوری درباره آفرینش و خلقت داشته باشد این‌ها دور از ذهن است و مغز انسان پیچیدگی خاصی دارد که نمیتوان براحتی اثبات نمود. هوش مصنوعی نمیتواند هرمنوتیک کند و اجتهاد کند و فتوا بدهد. پس هوش مصنوعی هرمنوتیک ندارد و فهم ندارد. هوش مصنوعی را می‌توان دسته‌بندی کرد یا نگاه ابزاری و عامیانه به آن می‌شود. بسیاری از عوام مردم این برداشت دارند.

قائمی‌نیا در انتها گفت: این نگاه ابزاری دقیق نیست و باید مقابل نگاه فلسفی قرار بگیرد. دو نوع فلسفی وجود دارد. فلسفه مهندسی هوش مصنوعی: مهندسین هوش مصنوعی این نگاه فلسفی را دارند. نگاه فلسفه علوم انسانی: نگاه انتقادی است و به معنای رد هوش مصنوعی نیست بلکه نگاه مواجهه‌عقلانه با هوش مصنوعی است. قطعاً فقهی که مبتنی بر فلسفه انتقادی هوش مصنوعی است با فقهی که مبتنی بر فلسفه مهندسی هوش مصنوعی است بسیار تفاوت دارد. این دو نگاه باید دوشادوش هم به حل مسائل هوش مصنوعی پردازند و هرکدام به تنهایی کفایت نمیکنند. در ادامه استاد انبیائی به نقد این ارائه پرداخت و گفت: همانطور که اشاره شد مقاله کلی است و اگر بگویید می‌خواستید نظام مسائل را تبیین کنید باز هم باید بگوییم که نظام مسائل ناقص بیان شده است و بسیاری از موضوعات نظام مسائل مطرح نشده است. تقسیم‌بندی نظام اخلاقی هم به خوبی تبیین نشده و تعریفی که از هوش مصنوعی و اقسام آن بیان کردید هم ضعف داشته و نیاز به تقویت دارد. طبق تعریف برخی محاسبات را شما جز هوش آوردید در حالی که ماشین حساب هوش مصنوعی نیست. یعنی صرفاً هر چه محاسبات دارد، نمی‌تواند از مصادیق از هوش مصنوعی باشد. وی در ادامه افزود: هوش مصنوعی قوی صرفاً بدنبال بازنمایی توانمندی‌های هوشمندانه انسان است نه اینکه خودش درکی و هوشی داشته باشد. کاربست هوش مصنوعی در کارکرد اجتهاد: مساله را به یک مورد کاهش دادید در حالی که مسائل دیگری وجود دارد.

قم، بلوار فردوسی، بعداز خیابان شهید حسن پور، دفتر
مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی پژوهشگاه فضای مجازی
کدپستی: ۳۷۱۳۱۶۶۷۰۵ شماره تماس: ۰۲۵-۳۲۹۴۲۳۱۲
csri.majazi.ir